

Senovės lietuvių karo vadas

Politikos apžvalga

LIETUVOS — S. S. S. R. SANTYKIAI IR VOKIETIJA

Vokiečių spauda labai daug rašo apie mūsų užsienių reikalų ministerio kelionę į Maskvą ir jo pasitarimus su sovietų užsienių reikalų komisaru Litvinovu. Vokiečiams nepatinka geri santykiai, kurie nusistovėjo tarp S. S. S. R. ir Lietuvos, kaip jiems, aplamai, nepatinka kiekviena jėga rytuose. Vokiečiai norėtų rytų Europoj matyti nesutarimą ir įtemptus santykius, tuomet būtų jiems lengviau savo tikslus siekti. Vokiečių spauda dar atsistoja lenkų pusėj ir rašo, kad čia Lietuva su Sovietų Rusija tariaisi prieš Lenkiją.

SOVIETŲ RUSIJOS KARIŠKAS BENDRADARBIAVIMAS SU PRANCŪZIJA

Santykiams tarp Sovietų Rusijos ir Prancūzijos pagėrėjus, tarp jų prasidėjo ne tik politinis, bet ir kariškas bendravimas. Pernai prancūzų oro eskadrilė viešėjo Sovietų Rusijoje, dabar Sovietų Rusijos oro eskadrilė vieši Prancūzijoje. Tų delegacijų tikslas yra pasimokyti vienas nuo kito ir užmegzti draugingus santykius.

LENKIJOS POZICIJA RYTŲ PAKTO REIKALU

Lenkų spauda rašo, kad Lenkija dar nėsanti užėmusi nei teigiamos, nei neigiamos pozicijos rytų pakto atžvilgiu. Anot lenkų spaudos, jų vyriausybė dar tebegalvojanti ir tebetirianti pakto sąlygas, jo geras ir blogas puses Lenkijai. Tačiau, nepaisant tų tvirtinimų, aiškėja net iš pačių kai kurių lenkų laikraščių, kad lenkų pozicija pakto atžvilgiu yra neigiama. Mat, lenkų spauda nurodo, kad lenkams paktas būtų prieinamas, jeigu jis pripažintų lenkų vakarų ir rytų sienas, kaip jos dabar yra. Kitais žodžiais pasakius, lenkai reikalauja, kad paktas pripažintų Vilniaus pagrobimą. Kadangi geriausiu atveju jie to nelaukia, tai aišku, kad jų pozicija pakto atžvilgiu yra neigiama.

ANGLŲ SPAUDA APIE EUROPOS BŪSENA

Dėl 20 metų sukaktuvių nuo didžiojo karo pradžios anglų spauda plačiai rašo apie dabartinę Europos būseną. Anglai nurodo, kad nors sąlygos per 20 metų žymiai pasikeitė, tačiau ūpas Europoj dabartiniu laiku yra toks pat, kaip buvo didžiojo karo pradžioj. Anot anglų spaudos, didžiausią pavojų Europai ir dabar sudaro vokiečiai, kaip ir buvo prieš didįjį karą 1914 metais. Tik laimė, kad anglų pozicija dabar kitoniška. Mat, dabar anglai pradėjo gyviau domėtis kontinentu ir šiomis dienomis anglų ministerio pirmininko pareigas einas Baldwinas pareiškė, kad Anglija nepasitenkina jų salų saugumu ir reikalauja ramumo visoj Europoj. Anglų sienos nėra Duvro uolą, bet Reihnas. Spauda nurodo, jeigu anglų pozicija būtų buvusi tokia griežta 1914 m., tai tuomet būtų galėję išvengti didžiojo karo.

BELGAI RŪPINASI SAVO SAUGUMU

Šiomis dienomis belgų saugumo ministeris pasakė per radio kalbą, kurioj nurodė, kad karo pavojus dar nepaėjo ir belgai turi būti pasirengę ginti savo tėvynės neliečiamybę ir nesigailėti aukų minimam tikslui.

ŠVEDAI DOMISI PABALTIOJ VALSTYBĖMIS

Švedų susidomėjimas Pabaltijo valstybėmis labiau pakilo šiomis dienomis, kai senatorius ir politikas Lindhagenas grįžo iš savo kelionės Pabaltijy. Sujudo visa švedų spauda. Rašoma, kad dabar Pabaltijys yra Europos politikos centre ir čia pinama naujoji istorija. Iš visų Pabaltijo valstybių Lindhagenas ypatingai iškelia Lietuvą. Jis pareiškė, jog yra šitikinęs, kad Lietuvos — Lenkijos konfliktas bus per kitą dešimtmetį likviduotas ir Vilnius bus gražintas Lietuvai, nes jis yra lietuviškas.

VOKIEČIAI TERORIZUOJA SAARO KRAŠTA

Saaro spauda rašo, kad vokiečiai vis dar tebeterrorizuoja ir provokuoja krašto gyventojus. Šiomis dienomis buvo surašta vokiečių fronto būstinėj dokumentų, kuriuose matyti, kad Saaro krašto hitlerininkai turi ryšius su Vokietija, šnipinėja prancūzų pasieny ir norėjo parengti nacionalsocialistų kruviną įsiveržimą į šį kraštą. Rasta ir daug ginklų.

ESTIJOS POLITINĖ BŪSENA NEAIŠKI

Estijos politikos būsena dabar visiškai neaiški. Tas neaiškumas kilo dėl jos nusistatymo rytų pakto atžvilgiu. Iš vienos pusės, po Estijos užsienių reikalų ministerio Seljamos pasitarimo su Becku (lenkų užsienių reikalų ministeris), Estijos nusistatymas pakto atžvilgiu sutapo su lenkų nusistatymu. Iš kitos gi pusės po pasitarimo su Litvinovu Estijos nusistatymas sutapo su Sovietų Rusijos, o sovietų ir lenkų nusistatymai priešingi. Tai estų spauda aiškina tuo būdu, kad principe estai sutinka dalyvauti pakte, bet jie reikalauja, kad jame dalyvautų visos suinteresuotos valstybės, tai yra ir Lenkija.

Įtakingieji estų laikraščiai reikalauja išeiti iš to neaiškumo ir prisidėti prie tų valstybių, kurios stengiasi garantuoti taiką rytų Europoj. Tie laikraščiai nurodo, kad iš Vokietijos ir Lenkijos estai nieko gero laukti negali ir jos Estiją tikrai politiškai išnaudoja.

PRANCŪZŲ POLITIKOS UŽDAVINYS

Prancūzų senato užsienių komisijos pirmininkas Berenger šiomis dienomis pasisakė dėl prancūzų politikos uždavinių. Jis pareiškė, kad prancūzų vyriausias uždavinys yra taikos siekimas. Tam tikslui prancūzai turi stengtis tarpininkauti tarp tų valstybių, kurių santykiai yra įtempti. Pirmoj eilėj prancūzai, anot Berenger, turi tarpininkauti tarp Italijos ir Jugoslavijos, kurių santykiai įtempti dėl Fiumės. Nes Jugoslavija sujungta su Mažosios Santarvės ir kitomis valstybėmis, o Italija taip pat turi visą eilę palydovų (Vengrija, Austrija). Tenka pažymėti, kad paskiausiai prancūzai, ypač užsienių reikalų ministeris Barthou, eina tuo keliu ir todėl jis vienu laiku lankėsi įvairiose sostinėse ir stengėsi sulyginti priešingumus.

SUNKIŲJŲ KULKOSVAIDŽIŲ RANKINIAI VEŽTUVAI

Sunkiųjų kulkosvaidžių svoris kliudo jų laisvą kilnojimą priešakinėse pėstininkų pozicijose. Ypač puolimo metu kulkosvaidžio perkėlimas reikalauja iš jų aptarnaujančių žmonių didelio jėgų įtempimo. Benešant kulkosvaidį sunku išsisaugoti, kad priešas nepastebėtų ir neapšaudytų.

Šiam trūkumui pašalinti bandoma rankiniais vežimėliais (rogutėmis) sunkiuosius kulkosvaidžius vežioti. Toks kulkosvaidžių perkėlimo būdas yra žymiai lengvesnis ir saugesnis.

Rusai vartoja Sokolovo lafeto ratus, kurie, tačiau, turi tą trūkumą, kad kulkosvaidžio lafetas neatskiriamai pritvirtintas prie vežimėlio, šaudant trūksta reikalingo pastovumo, nuo kratymosi pervežant greitai susidėvi kulkosvaidžio dalys. Estijoje vartojamos rogutės, kurias lynu traukia vienas ar du šauliai. Prie rogučių pritaisyti dangteliai, kurie dengia kulkosvaidį iš šonų ir apsaugo jį nuo apsidrabstymo purvais. Lenkijoje norima išrasti tokį vežtuvą, kuris kartu su kulkosvaidžiu turėtų tik apie 60 cm aukštumo, t. y., būtų neaukštesnis už klūpantį prisigūžusį šaulį. Du ar keturi ratai turi būti plačiai sustatyti, kad pastoviai laikytųsi. Ratai turi būti tokio platumo, kad važiuojant per arimą ar minkštą žemę negrimstų. Be to, vežant kulkosvaidį, kad labai nesikratytų. Vežtuvas turi būti lavelio pavidalo su sparnais iš šonų, kad vežant nesemtų žemes ir neapvirstų. Kulkosvaidis turi būti patogiai pastatomas ant vežimėlio ir lengvai nuo jo nuimamas. Reikalinga, kad būtų galima šaudyti ir iš pastatyto ant vežtuvo kulkosvaidžio. Ratai, reikiant, turi būti lengvai pakeičiami pavažomis. Tas pat vežimėlis turi būti tinkamas šovinių dėžėms ir t. t. vežioti. Vežtuvo svoris gali būti tik 10—15 kg. Sumanymas labai vykęs, tik tokio visapusiškai patogaus vežtuvo pagaminimas nėra visai paprastas dalykas.

Laidžia Vyr. Štabo Sp. ir Švt. Skyrius

Redaktorius plk. Itn. Kuizinas

SKELBIMŲ KAINA pagal susitarimą. Adresas: Kaunas, Nepriklausomybės aikštė, „Karys“. Telef.: per Vyr. Štabą 56 nr. KAINA: visiems metams 8 lt., 6 mėn. 4 lt., 3 mėn. 2 lt., 1 mėn. 1 lt. Užsieny, be Vokietijos, Latvijos ir Estijos, dvigubai.

LIETUVOS KARIUOMENĖS SAVAITINIS LAIKRAŠTIS

Valstybės Prezidento A. Smetonos kalba,

pasakyta Jūros dieną, VIII. 12, Klaipėdoje (Atpasakota)

Sveiki Klaipėdos krašto, Klaipėdos miesto atstovai, sveiki svečiai ir viešnios ir visi Jūros Dienos dalyviai!

Visų mūsų pasveikinimas mūsų didin-
gai jūrai.

Nėra buvę atgijusioje Lietuvoje to-
kios valandos, kaip šitoji, kurią dabar
gyvename. Minių minios stovi susirinku-
sios toje mūsų Baltijos pajūrio vietoje,
kur mūsų atgijusi tauta laisvai bendrau-
ja su visu pasauliu, kur eina mūsų krašto
gerybių mainai su kitų tautų gerybėmis.
Tas tvarkingai suburtas minias atvedė
čionai vieningas tikslas pareikšti vi-
siems, kad lietuviai atjaučia ir supranta
jūros svarbą savo tėvynės laisvei, kad
jie savo jūros teisę saugos ir gins kiek
tik galės. Pirma tokia didinga šventė
laisvoje Lietuvoje, ji paliks mūsų atmin-
tyje, paliks ir mūsų tautos istorijoje.

Nuo Baltijos jūros ligi Juodųjų marių
ėjo senovėje Lietuvos Imperija. Kad ji
tokia buvo, mes didžiuojamės. Lietuviai
gynė pajūrius, bet neįveikė išsaugoti sa-
vo teisės jūroje, neįstengė sukurti nei sa-
vo laivyno nei sudaryti savos laisvos pre-
kybos. Kad tatai jiems nepavyko, tai gal
dėl to dingo jų didžiulė Imperija ir vos
išliko pati tauta, suskaldyta, nukamuota.
Šiandien mes suprantame savo praeities
klaidas, o gal ir nuodėmes, ir norime jas
taisyti, norime atgailėti. Lietuviai dabar
nesigailės jokių aukų saugoti ir ginti sa-
vo jūros teisei. Tik arti šimto kilometro
ilgumo jie teturi pajūrio, tik vieną Klai-

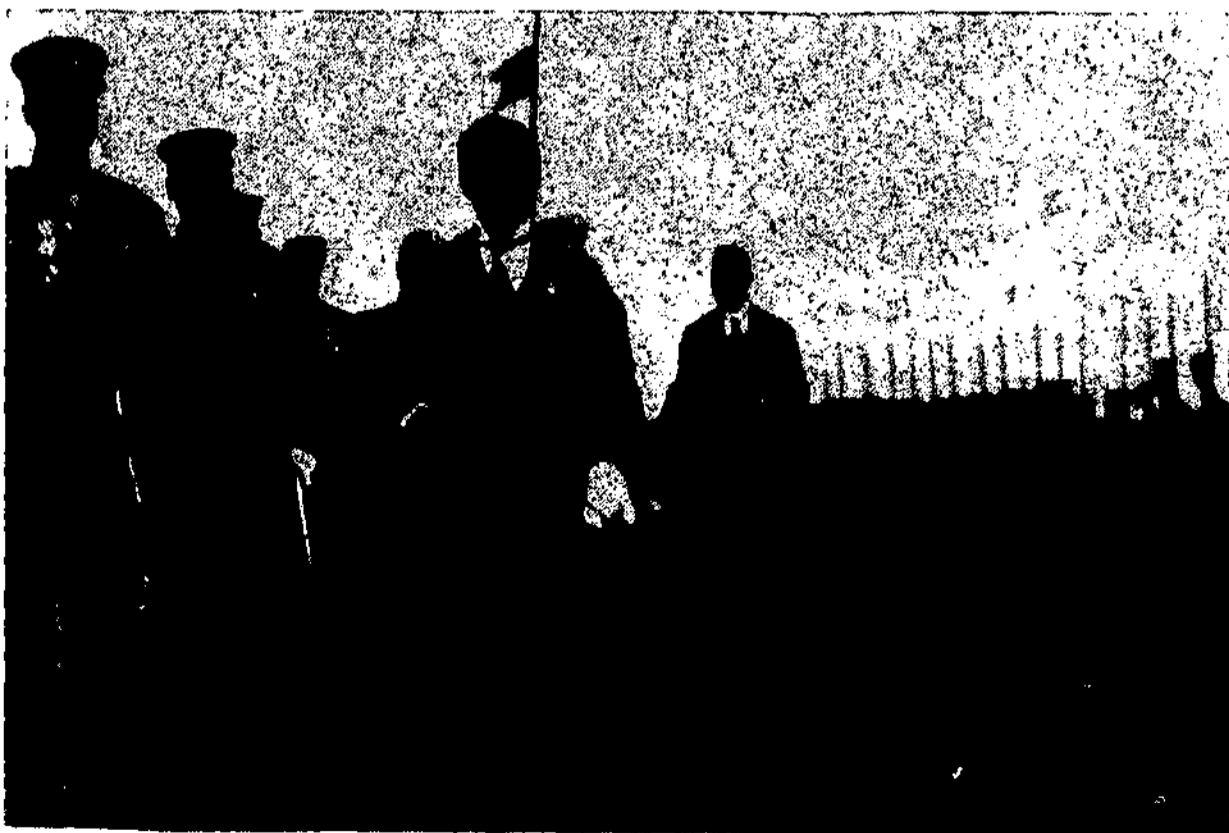
pėdos uostą, bet daugiau ir nesiekia tu-
rėti, nepavydi savo kaimynams, daug
daugiau turintiems ir jūros pakraščio ir
daug geriau įtaisytų uostų. Tenkinda-
miesi kuo turi, jie nori draugiškai gy-
venti su visais savo kaimynais. Niekur ir
niekam neužstojame jūros kelio, visi mū-
sų kaimynai ją kuo patogiau pasiekia
visomis linkmėmis.

Jeigu kas kėsintųsi siaurinti mūsų jūros
pakraštį ar užgrobti mūsų vienintelį uos-
tą, tai kėsintųsi pavergti visą Lietuvą.
Jis būtų vergas, jo prekybai būtų stato-
mos sunkiausios sąlygos, ir veikia būtų
išbrauktas iš laisvųjų valstybių tarpo. Ši-
tą manydami, mes labai branginame savo
pajūrį.

Iš neatmenamo meto, dar žiloje seno-
vėje, kurios joks raštas nėra užrašęs, lie-
tuvų padermė ir jų giminaičiai, latviai ir
prūsai, yra įsikūrę Baltijos pajūryje. Tai-
gi mūsų jūros teisė eina iš senų senovės,
mes esame tikrieji jūros tėvonys. Ir kai
vyrai barzdoti, kaip iš tolo atplaukusius
galindus vadina mūsų daina, iš jūros iš-
kopę, plėšę ir žudę mūsų ramųjį pajūrį,
kai puolė jį ir šimtmečiais kamavo kry-
žiuočių ir kalavijuočių ordinais, tai mūsų
proseniai nepasidavė tiems grobuonims ir
savo krauju ir savo gyvybe gynė ir ap-
gynė savo tėvonių teisę. Mūsų protėvių
kova dėl Baltijos pajūrio laisvės yra kru-
vina drama, kronistų užrašyta, mūsų pi-
liakalnių paliudyta. Skaitykite ją ir seki-
te, pamatysite, kokios būta jos baisios,

kokios šiurpulingos! Žuvo nelygioje ko-
voje mūsų giminaičiai prūsai ir užleido
savo tėvų žemę žiauriesiems atėjūnams,
tik neilgas jūros pakraštys, tekęs atgiju-
siai Lietuvai, buvo atlaikytas mūsų seno-
vės didvyrių karžygių. Jų dėka mums
tapo Baltijos jūra vėl prieinama, tapo mū-
sų tautai plaučiais, kuriais gali sveika
laisvai kvėpuoti, tapo keliu, kuriuo gali
bendrauti su visu pasauliu. Iš to palikimo
eina mums pareiga kietai įsitvirtinti prie
jūros ir budriai ją saugoti, ginti Klai-
pėdos uostą, kaip langą, pro kurį geriau
įmatoma šviesa, kaip vartus, pro kuriuos
visi keliai laisvi.

Kaip senovėje kalavijuočių ir kry-
žiuočių ordinams ne Kristaus evangelija
ir ne krikščionių mokslo šviesa Pabaltyje
rūpėjo (jie tik buvo apsimetę ją sklei-
džią), o tik šio krašto žmonės pavergti ir
jų turtas naudoti, taip ir dabar RYTŲ
ERDVĖS IEŠKOTOJAMS magą smur-
tu pralobti svetimomis žemėmis. Kaip se-
novėje tie ordinais ieškojo savo plėšriams
žygiams užuojautos galingoje Romoje vi-
sokiais neteisingais pasakojimais apie Pa-
baltijo tautas, taip dabar jų palikonyms,
ieškodami čia sau erdvės, stengiasi falsi-
fikuoti mokslu civilizuotam pasauliui
įrodyti, kad lietuvių giminės senovėje ne-
buvę nei Klaipėdos krašte nei iš viso pa-
jūryje. Netiesa toli galima nueiti, bet ne-
begalima grįžti. Išmanydami to lietuvių
priežodžio svorį, turime tiesa kovoti prieš
melą, turime tikrojo mokslo šviesoje pa-

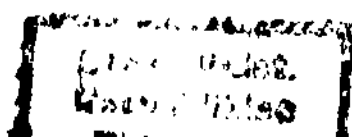

Kariuomenė sutinka į Jūros dieną atvykusį Respublikos Prezi-
dentą A. Smetoną

Respublikos Prezidentas A. Smetona kalba į Jūros Dienos da-
lyvius Klaipėdoj

M. Smečchausko foto

rodyti civilizuotam pasauliui, kad lietuvių tauta šiame pajūryje iš senų senovės yra gyvenus, kad ne mes, o jie, erdvės ieškotojai, yra čia atėjūnai. Klaipėdiškiai ir kitos lietuvių giminės šakos, skaitykite senovės raštus ir įsitikinkite, kad šiandien skleidžiamos žinios apie Jus yra Jūsų gero vardo niekinimas. Jūs neatėjūnai, o iš gilios senovės savo žemės vaikai. Kaip Jūsų giminaitis Natangas Genrikas Montė karžygiškai gynė Jūsų krašto laisvę nuo ordino, taip ir Jūs ginkite nuo erdvės ieškotojų savo autonomiją, Jums Lietuvos suteiktą, budėkite, kad jos pamatų šie neparauštų savo klastingais žygiais. Visa Lietuva Jums padės, rūpindamasi Jūsų materialine ir dvasine gerove. Tik būkite jai ištikimi, kaip buvę, glaudžiai bendraudami su visa lietuvių tauta.

Ši nepaprasta iškilminga diena tegu bus visų mūsų pažadas, kaip ir priesaika Aukščiausiam, akivaizdoje didingos jū-

ros, amžinai banguojančios ir putojančios, užimu ir audromis giedančios garbės giesmę tiems, kurie jos nebijo, bet ją myli, — tegu bus priesaika, kad mes netik jaja grožėtis bei gerėtis mokame, bet kad ir gebame jai aukoti savo gyvybę. Ir šimto kilometrų platumo, kaip esu pradžioje minėjęs, neturime jūros pakraščio, taigi kuo mažiau jo turime, tuo daugiau privalome vertinti. O kaip geriau galime ją vertinti, jei ne savo rūpestingu darbu? Bendromis tautos pastangomis kelsime pajūrio gyventojų gerovę, kad visi būtų pertekę lobio ir šviesia tautiška sąmone atkutę. Kurie tik vikresni, tai talkon pajūrio darbui.

Savo jūros teisę įgalėsime apsaugoti tiek, kiek būsime stiprūs sausumoje, kiek savo darbštumu ir mokėjimu spiestis apie savo vadovybę, pasirodysime tautų rungtynėse, kiek mokėsime pakelti ir sutvirtinti visą krašto buitį. Vertinant jūrą,

džiaugiantis jos keliais ir didžiuojantis Klaipėdos kraštu, nereikia pamiršti Vilniaus krašto. Juk ir Vilniaus krašte yra mūsų giminaičiai, to paties kraujo, tos pačios dvasios ir istorijos, kaip visa mūsų tauta.

Taigi, pasižadėdami niekuomet nepaleisti jūros, mes turime akivaizdoje Vilnių ir Klaipėdą. Mūsų Klaipėda su pajūriu ir mūsų Vilnius. Visas pajūris apšlakstytas mūsų protėvių krauju, to mes nepamiršime, seksime jų pėdomis ir sukiomis valandomis nenusiminsime, dėl to laimėsime. Tas gausingas suvažiavimas iš visos Lietuvos nėra tik smalsumas pamatyti jūrą, bet yra didžiausias pasiryžimas dirbti ir taip gyventi, kad visa Lietuva mokėtų įsigalėti jūroje. Mūsų jūra mes jos niekam ir niekuomet neatiduosime. Toks mūsų pažadas turi būti tesėtas. Jūros diena teprimena tatai visiems.

LIETUVOS JŪRAI

Jūra, motina mūsų brangioji,
Jūra — kelias į ateitį šviesią,
Į tave nūn tėvynė laisvoji.
Naujus vieškelus ryžtingai tiesia.
Jūra — gintaro rūmų valdovė,
Smėlio kopomis tu vainikuota.
Žalios girios tau kraitį sukrovė,
Tu lietuvių dainom apdainuota.
Tu — gražuolė audrų išbučiuota,
Glamonėji mūs tėviškės krantą.
Tu vienodai supi žvėjo luotą
Ir didžius vandenyno gigantus.
Tavo bangos — kova amžinoji;
Nenurimsta, niekad nenutyla.
Kas pamilsta tave, audringoji,
Tarp pasaulio galiūnų iškyla.

Klaipėdos žiemos uostas

O brangi, žilagalve senute,
Tu senesnė už gilią senovę;
Tu matei skaisčiaveidę Birutę,
Mūsų sentėvių garbę ir šlovę.
Tu matei Gedimino karžygius,
Taurų Algirdą, narsų Kęstutį,
Tu atsimeni Vytauto žygius,
Kurių garbei nelemta pražūti.
Tu matei, kaip kryžiuočiai klastingi
Grobė žemę žemaičių ir prūsų,
Kaip pulkai atėjūnų gausingi
Nešė pánčius į tėviškę mūsų.
Tu liūdėjai, kai grobuonio klastos
Tave anžiams nuo mūsų atskyrė,
Kai lietuvis, likimo prispaustas
Su retežiais gyveno ir mirė.
Tu matei Lietuvos atgijimą,
Laisvės ryto šauniuosius karžygius;
Kai Praamžius mums lėmė likimą.
Ir palaimino lietuvių žygius.
Tu laisva, mūsų jūra brangioji;
Tavo bangos mūs krantą bučiuoja,
Ir laisvai mūs trispalvė gražioji
Bangose ir uoste plėvėsuoja.
Tavo laisva erdvioji mėlynė
Nūn vilioja kiekvieną lietuvių;
Čia pasils prie tavo krūtinės,
Kai pavargsta kovoje už būvį.
Nors pakiltų audra kerštingoji
Ir grūmėtų rūstingi perkūnai,
Mes apginsim tave, mylimoji,
Nes šiandieną mes paukščiai laisvūnai.

Kostė Vabalas

Jūra — tai gražus ir didis Dievo galybės padaras; kas kartą regėjo jūrą, tas ilgėsis vėl matyti. Skaisti slaptina jūros didybė skaldrina ir galvina lietuvių dvasią.

Jūros diena Klaipėdoj: tribūna su aukštais svečiais. Toliau minios dalis. Prie mikrofono kalba Klaipėdos gubernatorius Dr. Navakas M. Smetėchausko foto

Visokia kaina ginsime jūros laisvę!

Didingas jūros dienos minėjimas visame krašte. 60.000 žmonių prie Baltijos jūros. Valstybės Prezidentas ir vyriausybė iškilmėse.

Pasklido jūros gandas po visą šalį, atgijo lietuvių tauta jūros dvasia. Greta savo didžiųjų siekimų, Lietuva plačiai pastatė ir jūros klausimą. Įsamoninti mūsų tautą jūros dvasioj ir buvo rugpiučio 11—12 d. surengta visame krašte pirmoji jūros diena. Karštos kalbos apie jūrą smigo į žmonių širdis, entuziazmo ir jūros meilės pagauta tauta savyje atgaivino jūros prasmę ir žengė pirmą tvirtą žingsnį prie Baltijos. Gausūs paradai, eisenos ir visokios kitos iškilmės skambėjo visame krašte.

Tačiau pačios centrinės jūros dienos iškilmės buvo prie Baltijos kranto, vieninteliame mūsų uoste Klaipėdoje. Iš visų Lietuvos kampelių minių minios žmonių traukė prie ošiančios jūros. Ir sugužėjo Klaipėdon apie 60.000 žmonių pasveikinti Baltiją, atsidusti banguojančios jūros oru. Išsidabinusi Klaipėda laukė gausingų svečių, ligšiol mažai pažintų, bet karštai mylimų. Mieste plevėsavo tautinės vėliavos, balkonus, vitrinas, langus dekoravo Vyčio, Valstybės Prezidento Antano Smetonos ir kitų žymių vyrų atvaizdai.

Visi atvykusieji, nežiūrėdami kelionės nuovargio, nemiegotų naktų, pirmiau traukė pasveikinti Baltijos jūrą. Visas pajūris abi dienas buvo nusėtas jūros ištroškusiais žmonėmis. Po Kuršių marias ir atviroj jūroj narstė laivai, bangos supo tūkstančius besivažinėjančių.

Pirmoji jūros diena prasidėjo išpūdingomis iškilmėmis, pagerbiant tuos, kurie pirmieji žuvo jūroje ir dėl jūros Prie krantinės molo, ne toli raudonojo švyturio, išsirikiavo Klaipėdos miesto įgula, atvykusieji ir vietiniai šauliai, savanoriai, skautai ir gausios voros organizacijų su savo vėliavomis.

Čia Romos katalikų pamaldas atlaikė pulko katalikų kapelionas kun. Jurkus. Savo žodyje jis pažymėjo, kad jūra yra vienas didžiausių žmogaus troškimų objektas. Daug kraujo dėl jūros praliejo senovės lietuviai. Tačiau tas nenuėjo veltui. Atgijusi Lietuva, savo garbingų sūnų pasiaukojimu, atsiėmė Baltijos pajūrį, tačiau, deja, kol kas dar nevisą. Mes turime atminti, kad čia mūsų jūra, kad čia mūsų amžiais lietas kraujas, kad dėl jūros žuvo milijonai gyvybių. Mūsų jaunimo uždavinys — šių visų įvykių akivaizdoje ryžtis būti ne tik mūsų pajūrio, bet ir tolimos jūros valdovais, nes mes kol kas tik pajūrį valdome.

Evangelikams pamaldas atlaikė vietos pulko evangelikų kapelionas kun. Dagys. Šia proga, savo pasakytame pamoksle, jis priminė, kad nors jūra kasdien daug aukų, daug gyvybių pareikalauja, nors ji išėlusi rūščiai griaua mūsų žemės krantus, tačiau ji savo bangavimu, savo didingumu primena žmogaus ir tautos gyvenimą bei kovas ir savo baltomis putomis ant tamsios žemės rašo amžių amžiams žmogaus ir tautų istoriją. Baltijos jūra — tai didelė istorijos knyga, kuri pateko į mūsų rankas. Čia dešimys tūkstančių žmonių susirinko gilios prasmės laisvosios Baltijos knygoje įrašytus žuvusiųosius pagerbti.

Dar išpūdingas kalbas pasakė Šaulių sąjungos viršininkas plk. lt. Kalmantas, Klaipėdos įgulos viršininkas gen. št. plk. Lanskoronskis, Klaipėdos skautų tuntininkas kpt. Kukutis, žydų atsargos karių atstovas. Visi jie pabrėžė, kad jau eina vienuolikti metai, kai Lietuvos pajūryje nustojo sprogti granatos ir zvimbti kulkos. Lietuvos pajūrio atvadavimas atėmė keliolikos gerų tėvynės sūnų gyvybę. Tai didi auka. Tačiau, jeigu mes neišmoksime kovoti Klaipėdos krašte, neišmoksime čia ugdyti savo dvasios turtų, tai ne Vilniaus neatgausime. *Klaipėda — Lietuvai, o Lietuva — Klaipėdai!* — Štai šių dienų šūkis.

Žvejų laiveliai
M. Smečchausko foto

Šiandien turime prisiekti, kad Baltijos jūra yra mūsų ir, kad prie jos mes plėsimė savo galybę.

Tuojau po pamaldų kun. Jurkus prie uosto molo pašventino kuklų kryžių, kuris kiekvienam praeiviui liudys, kad čia žuvo „Budys“ ir, kad pernai vasarą Baltijos jūra pasiėmė tris brangias aukas.

Netrukus į atvirą jūrą išplaukė laivas, veždamas vainiką žuvusiems žvejams. Trumpam momentui laivas sustojo ir vainiką putojančios vilnys paskandino jūros dugnė. Ant molo žąsėle išsirikiaavę žuvusius pagerbė baidarių kelionės dalyviai. Tai buvo įspūdingas momentas, kai prie tos vietos graudingais veidais ėmė artintis Baltijos jūros ištikimų draugų - žvejų būriniai laiveliai. Jie taip pat nusilenkė savo žuvusiems likimo draugams.

Nuo uosto krantinės visos organizacijos ir kariuomenė nužygiavo į kapines pagerbti tuos, kurie čia amžiams užmigo, belaisvindami mūsų pajūrį. Vyriausiojo jūros dienos komiteto pirmininkas inž. Bačelis prie žuvusiems paminklo pasakė kalbą. Paminklą vėl išnaujo papuošė daugybė puikių vainikų.

Tuo pačiu momentu miesto gatvėmis išsitiesė įvairiausių organizacijų grandinės su vėliavomis, sužiro degančios ugnys. Tai didysis Baltijos jūros paradas. Milžiniška eisena ir tūkstančiai neorganizuotos visuomenės sustojo prie krašto gubernatoriaus. Dr. Navakui pasirodžius vainikais išpuoštame balkone, minios žmonių degė entuziazmu ir ilgu valiavimu tam, į kurį šiandien nukreiptos visos Lietuvos akys. Tai džiaugsmo išraiška tų žmonių, kurie geriau suprantą, kad čia mūsų teisės ir istorijos žemė, kad čia Lietuva.

Į tūkstantines minias žmonių prabilo gubernatorius dr. Navakas pažymėdamas, kad tauta jau išgirdo banguojančios jūros balsą, kuris yra mūsų gyvybės simbolis. Neseniai tauta instinktyviai pajuto šio krašto tragingą būseną. Buvusios direktorijos palaikomos priešvalstybinės organizacijos siekė Klaipėdos kraštą ginkluotu sukilimu atplėšti nuo Lietuvos. Visa tai dabar jau likviduota ir laisvam pajūriui grėsusis pavojus pašalintas.

Orkestras sugrojo Tautos himną, o minių minios žmonių vėl iškėlė didžiausias ovacijas daug simpatijos nusipelnusiam gubernatoriui dr. Navakui. Tautiškai pasipuošusios moterys gub. įteikė gėlių iš Vilniaus krašto. Klaipėdos miesto gatvėmis vėl išsitiesė toji milžiniška eisena, pajvairinta gyvaisiais paveiks-

lais, plakatais ir degančiomis ugnimis. Kuršių mariose ligi vėlyvos nakties tęsėsi vandens karnavalas, iliuminuotuose laivuose linksmosios jaunimas, fejerverkų ugnys iš padangių nušviesdavo niūrų miestą.

Sekmadienio rytą iškilmes prasidėjo pamaldomis, kurias celebravo Telšių vyskupas Justinas Staugaitis. Apie 10½ val. prie raudonojo jūros švyturio šaulių sąjungos centrinis choras sugiedojo „Lietuviais esame mes gimę!“, o vyriausiojo jūros dienos rengti Kauno ir Klaipėdos komitetų pirmininkai trumpomis kalbomis atidarė didžiulias jūros iškilmes.

— Ramiai! Ginklu gerbk! — pasigirdo įgulos viršininko gen. št. plk. Lanskoronskio komanda ir suskambo Prezidento maršo garsai. Tai didžiojon šventėn atvyko Vyriausias ginkluotų jėgų Viršininkas Valstybės Prezidentas Antanas Smetona, lydimas vyriausybės narių, aukštų karininkų, iškilmių komiteto atstovų. Valstybės Prezidentas pasisveikino su išrikiuotomis organizacijomis bei kariuomene, o tūkstantinės minios žmonių jam sukėlė džiaugsmingiausias ovacijas. Klaipėdos miesto vyr. burmistras Simonaitis pasveikino Valstybės Galvą miesto vardu, o direktorijos pirmininkas M. Reizgys savo kalboje apibrėžė svarbiausius šio krašto uždavinius.

Išėjusį kalbėti krašto gubernatorių dr. Navaką sutiko ilgais aplodimais visi šventės dalyviai. Jis priminė, kad jau žiloje senovėje lietuvių tauta, plačiai atsirėmusi Baltijos jūros, jūros pagelba uoliai dalyvavo tarptautiniame gyvenime. Toliau, gubernatorių peržvelgė mūsų nukrypimą nuo jūros ir pabrėžė, kad tik laisvę atgavusiai lietuvių tautai atsivėrė platūs jūros vartai. Lietuvos valstybė sustiprėjo. Metai iš metų ji stiprina ir savo uostą. Dabar beveik visų šalių laivai yra mūsų uosto brangūs svečiai. Atvadavusi brangiomis aukomis savo pajūrį, lietuvių tauta, atsistojusi prie jūros tvirtai jį saugos ir neleis, kad pajūrio gyvenimas būtų drumsčiamas. Reikšmingą kalbą pasakė Valstybės Prezidentas Antanas Smetona (ją dedame pirmuose puslapiuose).

Ir prasidėjo gausus kariuomenės, šaulių, savanorių kūrėjų ir visokiausių organizacijų paradas, kuriam vadovavo gen. št. plk. Lanskoronskis. Pasbaigus paradui, toli horizonte pasirodė penki lėktuvai, kurie atvyko į iškilmes, galingai skrodsdami erdves, padidino visų skaidrią nuotaiką.

Apie 15 val. aukštieji svečiai, išplaukė garlaiviu „Vilnium“ į Kuršių mares, žiūrėjo įspūdingos žvejų motorinių ir būrinių laivelų regatos bei vandens sporto šventės.

J. S.

Pajūrys

Blaivumas — karių dorybė

Mūsų kariškas gyvenimas įvairiais dėsniais, statutais, įsakymais ir t.t. taip tvarkomas, kad jis kiekvienam žingsny reikštųsi vien tik giedriais reiškiniais, džiuginančiais pavyzdžiais, kurie auklėtų, kariškai tobulintų karius.

Tačiau, kaip derlingoje dirvoje, greta maistingų javų ar augalų, bujoja ir kenksmingos piktžolės, taip ir gražiame kario gyvenime pasireiškia kartais nuodingi, žalingi reiškiniai. Tai dažniausiai dar nešvankios, iš civiliško gyvenimo atkeliavusios blogybės, įpročiai, k. a.: lepšiškumas, tinginystė, girtuoklystė ir t.t.

Jau mūsų nepriklausomo gyvenimo įrodyta, kad kariuomenė — geriausia šių laikų jaunimo auklėjimo mokykla. Dar nebuvo atsitikimų, kad doras jaunuolis kariuomenėje ištvirkėtų, virstų girtuokliu, mušeika, kenksmingu tėvynės parazitais. O atvirkščių pavyzdžių — begalės. Tik ir čia kariškas tobulėjimas ir žmoniškumas pareina nuo to, kiek pats karys sugeba savy ugdyti gerą, slopinti blogą.

Viena didžiausių kariškų blogybių ir yra vartojimas alkoholio. To blogo įpročio šaknų ieškokime ne kazematų sienose, bet jau už jų, praicity. Tai vis civiliško jaunuolių gyvenimo atgarsiai. Alkoholiui vergauti daugis pradeda dar prieš kariuomenę, visai nepastebėdami tų baisių pasėkų, kurios drasko ir naikina žmogaus kūną, jo gyvenimą, kurios visur pasakui keliauja. Ir kariuomenėje daugis velka toliau alkoholio jungą.

Jau seniai tūkstančiais istorijos faktų įrodyta svaiginamųjų gėrimų žala žmogaus sveikatai. Alkoholis silpnina ne tik vartotojų ir mėgėjų fizines ir dvasines jėgas, tuština kišenes, bet ir atima jų jaunystės entuziazmą, pasiryžimą, užgniaužia jų gyvenimo kovos jausmą ir norą tobulėti, gyventi... O tų gaivinančių savybių neturįs žmogus, jau nebe žmogus, o tuo labiau ir ne karys! Vadinas, svaiginamieji gėrimai — didžiausias žmonijos ir kariuomenės vidujinis priešas, ardąs per savo vergus — karius alkoholikus visą kariuomenės organizmo galingumą, patvarumą, pasitikėjimą savimi ir sėjąs joje nesveikatą, chaosą, neturtą, piktadarybes ir t.t.

Atvirai kalbant, prisiekusiųjų girtuoklių kariuomenėje nėra ir negali būti. Tačiau vis dėlto yra gerokai alkoholio mėgėjų. Jie geria tik atitinkamomis progomis, „atšventimais“, norėdami pareikšti savo džiaugsmą, akiai pasilinksinti, k. a.: išėjus pirmą kartą į miestą, pakėlus į aukštesnį laipsnį, gavus dovanų, pinigų iš namų ir t. t. Geriama ir stiprinant bičiulystės ryšius su draugais, „fundijant“ žemesniems viršininkams, skandinant kai kuriuos nepasisekimus, nuobodulį... Nugirdžius draugus, iš jų, dažniausiai, rytojaus dieną jau nebe padėkos sulaukiama, bet rūgėjimų, kad juos veltui apgavo, privilegio pasigerti, kad jiems dabar jau sunku eiti į užsiėmimus, svaigsta galva, trūksta jėgų, sunku vykdyti uždavinius, viršininkų įsakymus. Pasigėrus, lengviau sueinama ir su abejotinos vertės moterimis, gaunama įvairios ligos, suteršiamas kario munduras, jo garbė. Dažnai dėl neblaivios galvos veiksmų vertinama daboklėse, ligoninėse ir kitur, nes keli svaigalų stikliukai žmogų gyvuliu paverčia.

Gana kariams linksmybių su nuodais, kurie žeidžia kūną, silpnina valią. Juk toji linksmybė brangi, dvasios ir kūno kaina perkama. Tikrumoje karys linksmas tik savo jaunatvės gaivumu, tinkamu energijos išnaudojimu savo pareigoms, savęs tobulinimui. Karys atliekamu laiku tikrai linksminasi tik su knyga, plunksna, sportu, žaidimais, daina, o ne su nuodais — alkoholiu. Jam gana to liguisto alkoholiu laistomo linksmumo!

Kovą su alkoholiu pradėtina nuo savęs. Vienas nesisvaigindamas, jau didžiai prisidės prie to pikto išnaikinimo. Jį seks antras, trečias ir t. t. Alkoholio nugalėjimas suteiks gerovę ir atskiram kariui ir visai kariuomenei. Karys turi eikvoti savo geriausias jėgas (protą, valią, jausmus ir t.t.) intensyviai kūrybos darbui, o ne alkoholiui.

Per karišką dorybę — blaivumą stiprindami savo kūno ir dvasios jėgas, sustiprinsime ir kariuomenę, kuri yra priemonė tautos idealams pasiekti. Juk kariuomenė, kuri neturėtų susikaupusi savy jaunatvės pasiryžimo jėgų, kuri būtų alkoholio suėsta, kuri nebrangintų savo garbės, dorybės, negalėtų būti tikru laidu tėvynės galingumui ir gerovei siekti. P. S.

Plaukikas

Aš esu vandens valdovas! —
Kas man rūšios bangos?..
Mano rankos jas vis piausto,
Piausto be atvangos!..

Mano kojos jas nutaško,
Lyg auksines saules!
Ei, tai kas, kad aš tik taškas
Vandenu pasaulį!

Aš valdovas melsvų plotų —
Vanduo — vergas mano!
Jis man teikia malonumus —
Taip ramu puškenant!..

Jon. Šiožinis

Poligone ir pameškerioti galime

„Akimirkos“ foto

Dujokaukė H. M. 31 ir jos vartojimas

(Vokiečių šaltiniais)

Duokaukė H. M. 31. priguli prie sunkesniųjų kostuvinių dujokaukių. Ji turi didesnę ir sunkesnę kostuvą, negu lengvoji kostuvinė dujokaukė, pavyzdžiui, vokiečių 17 ir 18 metų dujokaukės. Ji ilgesnį laiką, negu lengvoji, saugo nuo visų nuodingų karo medžiagų, kaip dujų, garų, taip ir dulkių bei dūmų pavidale. Nuo smulkių dujų (anglies oksido, anglies deginio) ji nesaugo.

Kostuvas, dėl savo sunkumo, negali būti tiesioginiai į kaukę įsuktas, nes trauktų kaukę nuo veido, todėl jis yra makštyje laikomas ir su kauke žarna sujungtas.

Kvėpavimas dujokaukėje H. M. 31. vyksta taip vadinamu vožtuviniu būdu, t. y. oras įkvėpiamas per kostuvą, gi iškvėpiamas per iškvėpiamąjį vožtuvą tiesiog lauk, ir tai žymiai palengvina kvėpavimą.

I. Dujokaukės aprašymas

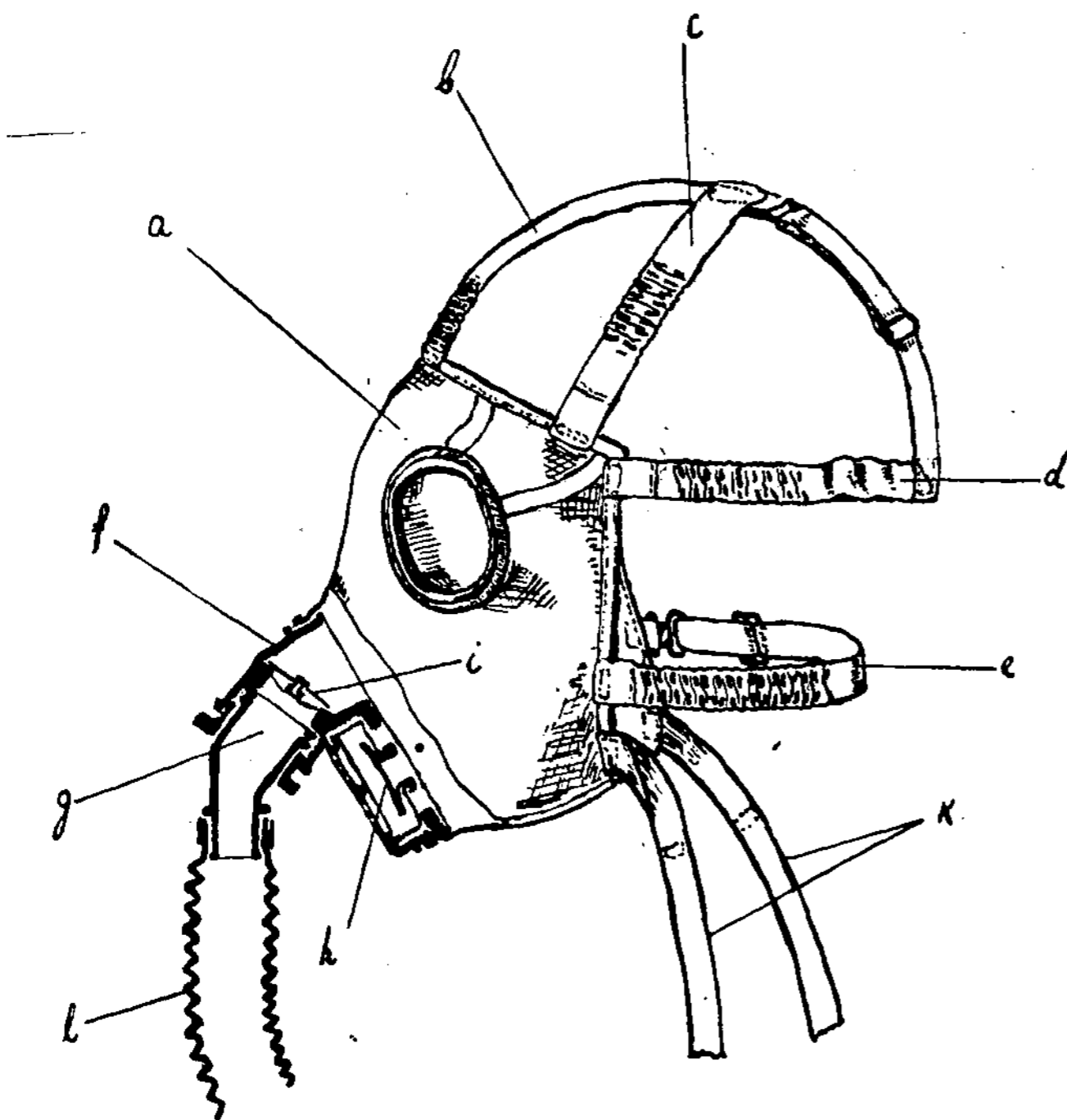
Dujokaukė susideda iš: 1 gumuoto audeklo kaukės su vožtuvų dėžute, 1 poros skaidrinamųjų plokštelių, 1 kvėpavimo žarnos ir 1 kostuvo.

Dujokaukė laikoma brezentiniame makštyje. Makštyje, be dujokaukės ir kostuvo, dar laikoma: 2 poros atsarginių skaidrinamųjų plokštelių ir valymo skuduras.

Svarbiausios kaukės dalys šios:

1) Gumuoto audeklo dalis (brėž. 1 raidė a) su odos apsiuva; paskutinioji sandariai veidą apgaubia.

2) Galvos raikščiai (brėž. 1). Šiuos raikščius sudaro: kaktos (raidė b), smilkinių (raidė c), pakau-

Br. 1. Kaukė ir vožtuvų dėžutės piūvis: a) kaukės gumuotas audeklas, b) kaktos raikštis, c) smilkinių raikštis, d) pakaušo raikštis, e) sprando raikštis, f) vožtuvų dėžutė, g) kvėpavimo anga, h) iškvėpiamasis vožtuvas, i) įkvėpiamasis vožtuvas, k) kaukės kaspinas, l) kvėpavimo žarna.

šio (raidė d) ir sprando (raidė e) raikščiai. Smilkinių ir pakaušo raikščiai tarp savęs paslankiai sujungti. Prie kairiosios kaukės pusės sprando raikštis prisiūtas; dešinėje jis užkabinamas už kablio.

3) Akiniai su akinių rėmeliais, nedužtančiu „Triplex“ stiklu ir spyruokliniais žiedais.

4) Vožtuvų dėžutė (raidė f) su dviem vožtuvais ir kvėpavimo anga (raidė g) žarnai įsukti. Sandariau sujungti su kvėpavimo žarna ir iškvėpiamuoju vožtuvu, kvėpavimo angoje ir iškvėpavimo vožtuvo patalpoje yra gumos žiedai.

5) Iškvėpiamasis vožtuvas (raidė h) susideda iš aliumininės lėkštelės vožtuvo ir paties vožtuvo, kuris susideda iš dviejų apskritų gumos plokštelių, sujungtų kraštais 5-se vietose. Viena iš šių plokštelių turi vidury vamzdelį, kurio vožtuvas pritvirtintas prie jo, lėkštelės. Vožtuvo lėkštelė savo vietoje laikoma sukamuoju žiedu.

6) Įkvėpiamasis vožtuvas (raidė i) susideda iš apskritos gumos plokštelės ir yra varžtu pritvirtintas ties kvėpavimo anga vidurinėje pusėje.

7) Kaukės kaspinas (raidė k), uždėtas ant kaklo, laiko duokaukę, kai ji neužmauta.

Kvėpavimo žarna (raidė l) jungia kaukę su kostuvu. Ji susideda iš guminės armonikos, dumplių pavidalo, megstu audiniu aptrauktos žarnos su veržlėmis galuose. Viršutinė veržlė su išorine graižtva įsukama į kvėpavimo angą, gi į apatinę su vidurine graižtva ir gumos žiedu įsukamas kostuvas.

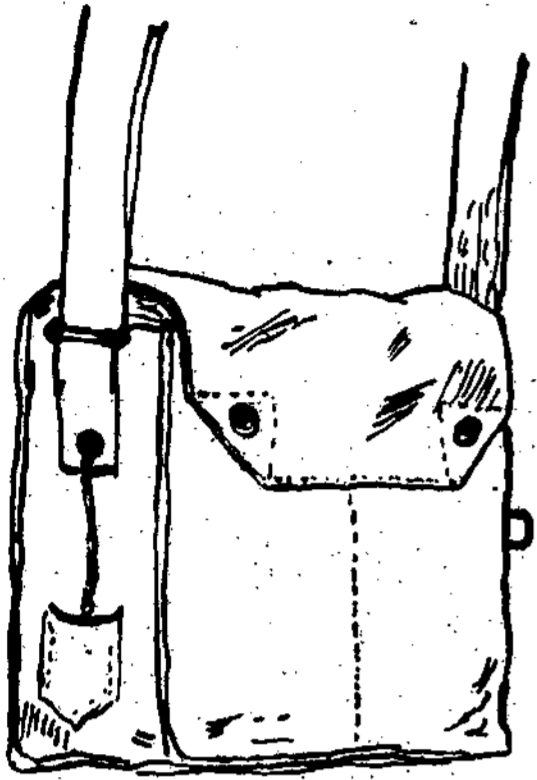
Kostuvas susideda iš skardinės dėžutės su tam tikromis medžiagomis, kurios kvėpuojant sulaiko nuodingąsias chemines medžiagas ir praleidžia tik gryną orą. Sujungimui su žarna kostuvas turi graižtvuotą kaklelį. Šio kaklelio dugne yra įkvėpiamasis vožtuvas. Kad vožtuvo medžiagų ypatybės nekeitėtų, kad ilgiau laikytų, jis laikomas užvožtas metaline kepuraitė ir iš apačios užlipdytas pleistru.

Dujokaukės makštis (brėž. 2) padarytas iš nepermirkstančio audeklo ir viduje pertverta į 2 skyrius. Vieno skyriaus dugne prisiūtas spyruoklis; šiame laikomas kostuvas, kitame gi pati kaukė. Prie makščio yra makščiui nešioti juosta ir virvelė apsijuosti arba pririšti prie šarvuotės, kad kaukė nesiūbuotų judesio metu. Makščio dangtelis uždaromas dviem užsagom.

Pratimams yra vartojamas mokomasis kostuvas, kuris chemiškai neveikia; atskirti nuo kovos kostuvo jo dugnas yra raūdonai dažytas ir dangtis turi parašą „Mok“.

II. Dujokaukės vartojimas

Dujokaukė su tvirtai įsuktu kostuvu nešiojama pasikabinus kaukės makštyje; atsarginis kostuvas vežiojamas kuopos, baterijos ir t.t. gurguolėje. Žygio padėty makštis, paprastai, nešiojamas dešiniajame šone (brėž. 3), juosta per kairįjį petį. Jeigu atskirų žmonių tarnyba (pav., lengv. kulkosv. kulkosvaidininkai) taip neleidžia nešioti, tai makštis nešiojamas atvirkščiai, t. y. kairiame šone. Žmonės, važiuojantie-

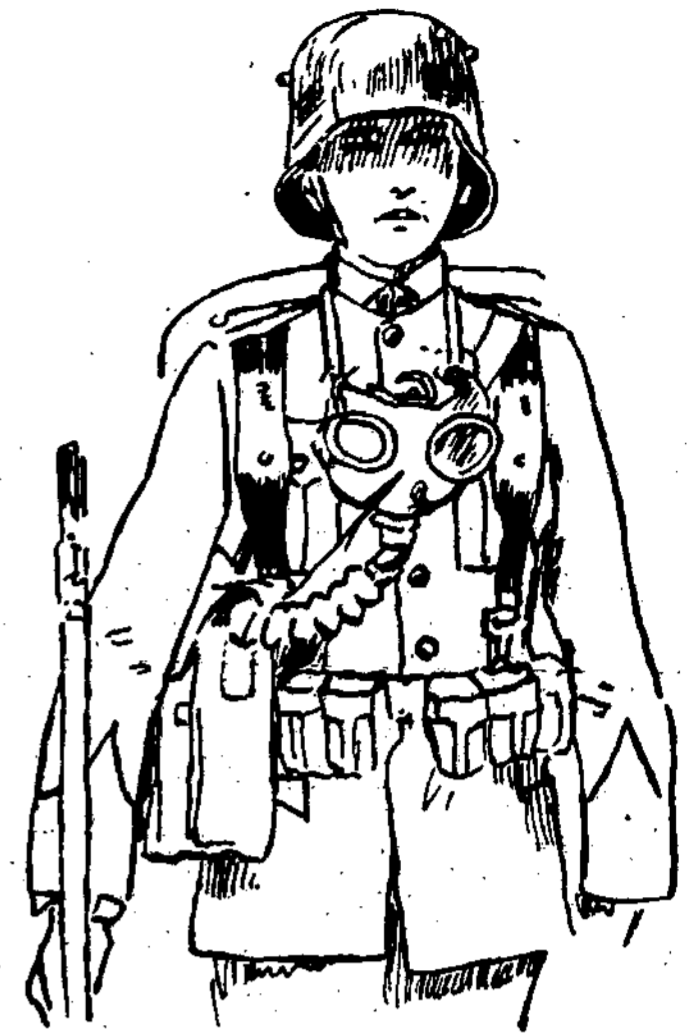
Br. 2. Dujokaukės makštis.

Br. 3. Dujokaukė žygio padėty.

Br. 4. Dujokaukė žygio padėty važiuojantiems.

Br. 5. Dujokaukė parengties padėty.

ji ant vežimų, pabūklų ir t.t., makštį laiko pakabintą ant krūtinės (brėž. 4).

Parengties padėty dujokaukė išimama iš makščio ir kabinama kaukės kaspinu ant kaklo, kad ją galėtų greičiau paimti ir užsimauti (brėž. 5). Greitesniam dujokaukės užsimovimui reikia pasirengti greitai nusiimti kepurę, šalną arba nuo šalčio saugojančius galvą apdarus.

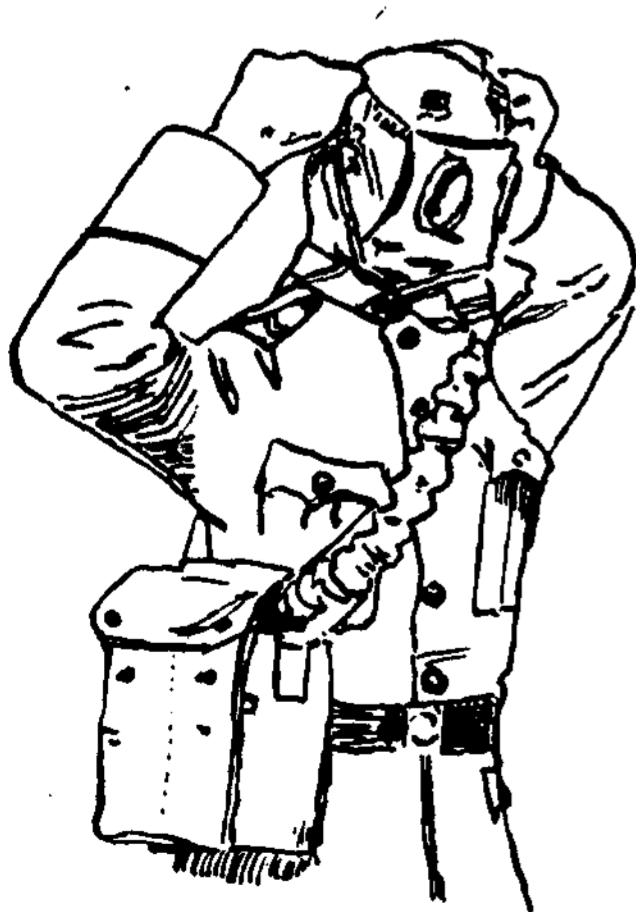
Nešiojant „ant šono“, makščio juosta atleidžiama, žiūrint žmogaus ūgio; makštis kabinamas ant kaklo priekyje, o paskui perkeliamas į dešinę šoną po ranka.

Nešiojant „ant krūtinės“, makštis pakabinamas ant kaklo. Nešiojimo juosta tiek sutraukiama iš viršaus, kad makščio viršutinis kraštas liestų 2—3-čią mundero sagą. Parėjimui į parengties padėty užtenka atsegti makščio dangtelio užsagas.

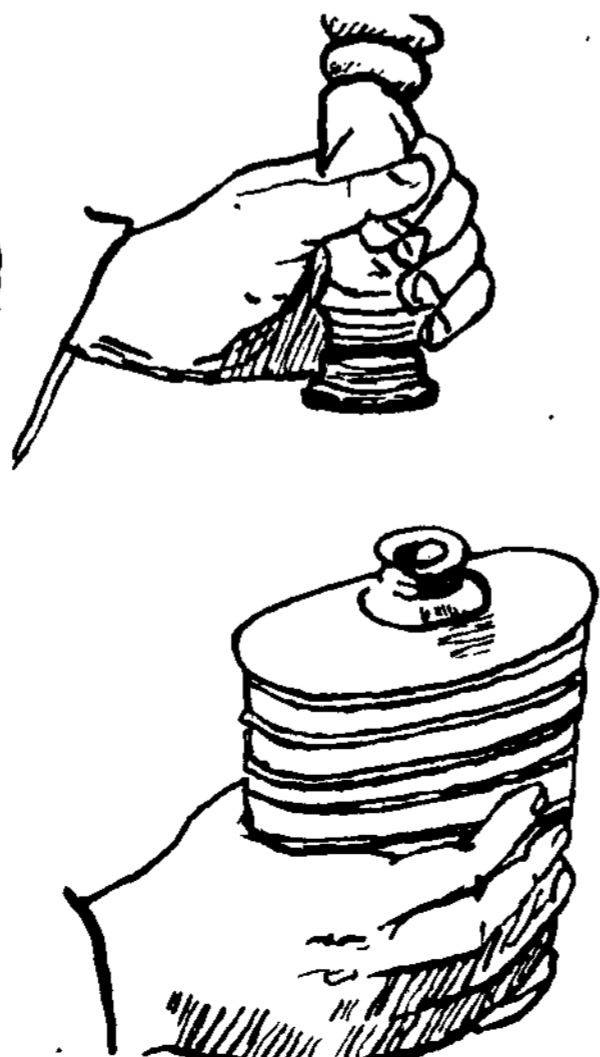
Dujokaukė užsimaunama sutartinai veikiant abiem rankom. Ištikus pavojui, sustabdomas kvėpavimas, kaip galima greičiau nuimamas šalmas, kepurė ir kiti saugojantieji nuo šalčio apdarai ir užsimaunama dujokaukė.

Kaukė užsimaunama šiuo būdu:

Kaukės kaspinas permetamas per galvą, kaukė abiem rankom imama už pakaušio raikščio, toje vietoje, kur raikščių susiuvimai sudaro T raidės pavidalą, nykščiais iš viršaus ir rodomuoju pirštu su smilium iš apačios ir tuo pat metu smakras kiek atkišamas. Kaukė kaip galima greičiau užmaunama ant veido; raikščiai stipriai tempiami per galvą, kiek galima daugiau į užpakalį (brėž. 6). Kaukės kaspino galas, reikiant, ištraukiamas iš kaukės, kaukė pataisoma, kad laikytųsi tiesiai. Patikrinama ar kaukės odinė apsiuva prisiglaudė prie veido ir ar nėra joje raukšlių. Žiūrimą, ar gerai įsukta žarna ir koštuvas, įsitikrinama, ar raikščiai guli gerai, ir persisukę raikščiai ištiesiami. Paskui sprando raikštis užkabinamas dešinėje už kablio. Sprando raikštis sutraukiamąja sagtimi turi būti iš anksto pritaikytas žmogaus sprando dydžiui. Jo nereikia per daug įtempti, jis turi lengvai gulėti ant sprando. Kaukė dar gali būti patraukta į vieną ar kitą pusę ir pradedama kvėpuoti.

Br. 6. Dujokaukės užsidėjimas

Br. 7. Koštuvo atskyrimas nuo žarnos

Br. 8. Sugedus žarnai, koštuvas įsukamas į kvėpavimo anga

Br. 9. Dujų tikrinimas uostant

a) Koštuvo keitimas dujų atmosferoje

Sugedus koštuvui, reikia sustoti kvėpavus, pa-
imti atsarginį koštuvą, nuimti kepuraitę, nuplėšti
pleistrą ir palikti parengtą prieš save. Koštuvas kei-
čiamas taip: kairiąja ranka apimamas apatinis kvėpa-
vimo žarnos galas prie ištraukto iš makščio koštuvo,
dešiniąja — išsukamas sugedęs koštuvas (brėž. 7).
Išsukus sugadintą koštuvą, reikia ramiai išpūsti susi-
rinkusias kaukėje nuodingas dujas ir įsukti atsarginį
koštuvą. Įsukus atsarginį koštuvą, užsilikęs gerklė-
je oras negiliai trumpai kvėpuojant išpučiamas,
koštuvas įdedamas į makštį; toliau kvėpuojama pa-
prastu būdu.

b) Žarnos keitimas dujų atmosferoje

Sugedus žarnai, reikia sustoti kvėpavus, išsukti
žarną iš kaukės, atskirti žarną nuo koštuvo ir įsukti
koštuvą tiesiog į kvėpavimo angą (brėž. 8). Trumpai
kvėpuojant, išpūsti susirinkusias kaukėje nuodingas
dujas. Toliau kvėpuojama paprastu būdu.

Kadangi koštuvas savo svoriu traukia kaukę nuo
veido, jį reikalinga ranka prilaikyti. Gavus tinkamą
žarną, reikia išsukti koštuvą iš kvėpavimo angos,
įsukti žarną ir sujungti ją su koštuvu.

Koštuvo ir žarnos keitimo pratimus reikalinga
atlikti dujų kameroje.

Praslinkus dujų pavojui, dujokaukė numaunama
viršinininkui įsakius. Patirti, ar nebėra dujų pavojaus,
galima taip:

a) Dujokaukė laikoma kol dujos dar matomos
(naktį galima pažinti apšvietus).

b) Jeigu dujų daugiau nebematyti, tai vienu aki-
mirksniu ikišamas pirštas tarp kaukės krašto apsiuvos
(brėž. 9) ir veido, ir atsargiai uostoma, sučiaupus
burną. Dujos uostoma visai trumpai ir negiliai įtrau-
kiant ir išleidžiant orą, sučiaupus lūpas.

c) Patyrus, kad dujos nesuuodžiamos ir nemato-
mos (ypatingai atsargiai reikia elgtis prie iperito),
dujokaukė numaunama. Jeigu dujos dar būtų jaučia-
mos, dujokaukė vėl reikia užsimauti. Šį patyrimą
laikas nuo laiko reikia pakartoti.

Dujokaukė numaunama atkabinant sprando raikš-
tį, braukiant galvos raikščius į priekį ir traukiant
kaukę nuo veido.

Dujokaukės sudėstymas ir įdėjimas į makštį turi
būti rūpestingas; jei galima, tai daroma tuojau, nu-
movus, iššluosčius ir išdžiovinus dujokaukę.

Šluostymui vartojamas skuduras. Šluostant (brėž.
10) reikia žiūrėti, kad nepaliestum ir nesugadintum
skaidrinamųjų plokštelių.

Dujokaukę sudėstant raikščiai ir kaspinas deda-
mi į dujokaukės vidų, kaukę suglaudžiama akiniais
viens ant kito (brėž. 11) ir dedama į makštį taip,
kad vožtuvų dėžutė būtų prie išorinės siaurosios makš-
ties sienelės. Žarnos dumplės taip suspaudžiamos,
kad ji tilptų uždarytame makštyje. Tuomet makščio
dangtelis užvožiamas ir užsegamos abi užsagos.

Akiniai būna skaidrūs, kai yra geros skaidrina-
mosios plokštelės. Jos sugeria žmogaus iškvėpuoja-
mus vandens garus ir, tik ilgai vartojant, rasoja.

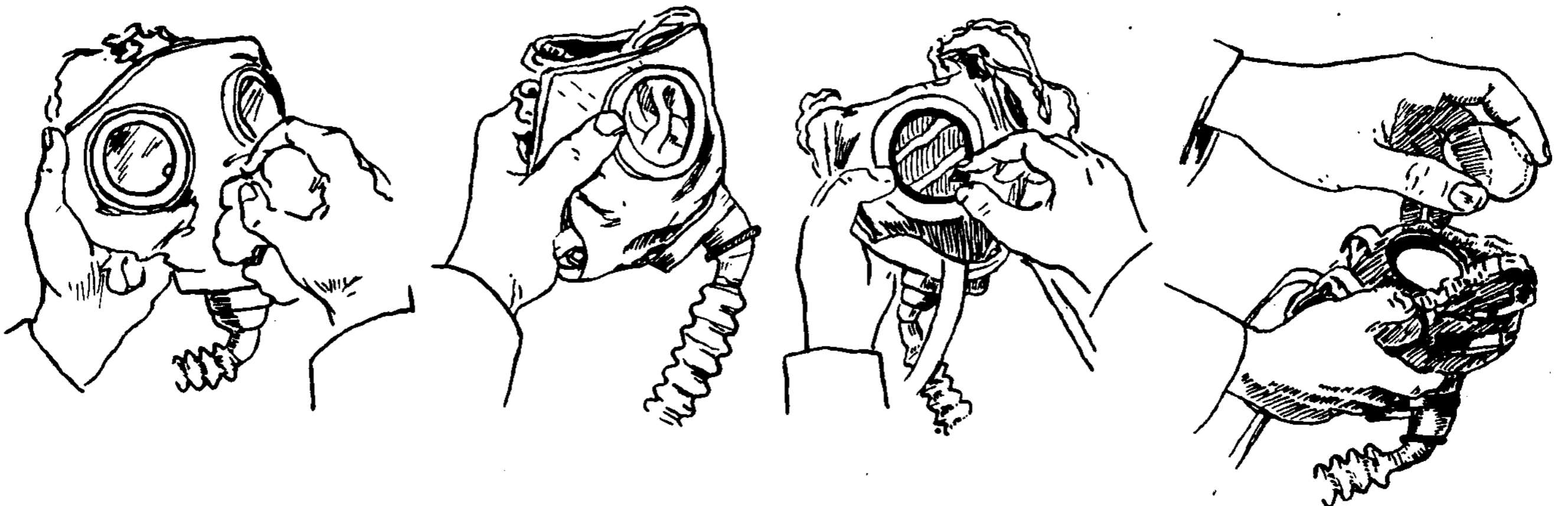
Ore skaidrinamosios plokštelės išdžiūsta ir lieka
vėl tinkamos vartoti. Ilgai vartotos ir labai užsiter-
šusios skaidrinamosios plokštelės būna nepermato-
mos. Tada reikia jas pakeisti; taip pat reikia pakeisti
plokšteles, senesnes kaip 6 mėnesių, nes per ilgą
laiką plokštelės iš dalies netenka vandens sugėrimo
ypatybių.

Skaidrinamosioms plokštelėms pakeisti reikia
paimti už esamo akinio žiedo iškyšulio (brėž. 12) ir
spaudžiant jį į akinio vidurį iškelti aukštyn, ir atsar-
giai, be peilio pagelbos, išimti vartotas plokšteles.
Prieš įdedant naujas skaidrinamasias plokšteles, rei-
kia patrinti skuduru akinio stiklus. Keičiant skai-
drinamasias plokšteles, akiniai laikomi orizontališkai
(brėž. 13). Pučiant į plokštelę patikrinama, kuri pusė
nerasoja; ši pusė dedama į viršų. Įdėta plokštelė pri-
spaudžiama, įdedant akinio žiedą. Skaidrinamųjų
plokštelių negalima keisti lyjant. Skaidrinamųjų
plokštelių negalima liesti šlapiais arba drėgnais pra-
kaituotais pirštais; taip pat negalima muilu valyti.
Visuomet jas reikia imti už kraštų. Plokšteles keisti
dujų atmosferoje draudžiama.

Reikiant, dujokaukę galima vartoti be skaidrina-
mųjų plokštelių; tada, jei galima, akinio stiklas pa-
šlapinamas seilėmis arba lengvai patrinamas muilu.

III. Dujokaukės laikymas

Dujokaukę reikia gerai prižiūrėti. Ją reikia sau-
goti nuo lietaus, kaitros, ikaitintų daiktų, žiežirbų,
degančių popirosų ir t.t. Šlapią dujokaukę tuojau po

Br. 10. Dujokaukės šluostymas

Br. 11. Dujokaukės sudėstymas
prieš dedant į makštį

Br. 12. Akinio žiedo
išėmimas

Br. 13. Skaidrinamosios
plokštelės įdėjimas

vartojimo, prieš įdėsiant į makštį, reikia nušluostyti su skuduru ir pakabinti ore, arba vėduoti, paėmus už kaukės kaspino, kol pradžius. Dujokaukę džiovinti prie pečiaus ir saulėje negalima, nes genda kaukės guma. Kad vožtuvai neužšaltų, žiemos metu juos reikia glicerinu ištepti, ypač iškvėpiamąjį vožtuvą.

Koštuvus reikia saugoti nuo drėgmės; padrėkę koštuvai nebetinka. Užvožiant koštuvą, kepuraitė ir dugno pleistras turi būti nesugadinti; jie nuimami prieš įsukant koštuvą į dujokaukę.

IV. Dujokaukių pritaikymas

Dujokaukę apsaugoja tik tada, kai ji nesugadinta, gerai pritaikyta ir dujų atmosferoje išmėginta.

Dujokaukių yra trijų dydžių: 1) didelė, 2) vidutinė ir 3) maža.

Dujokaukių dydžio numeriai yra kaukės kairiamam skruoste pažymėti.

Prieš pritaikant dujokaukę, reikia tvirtai įsukti žarną ir koštuvą. Pritaikant išdėmėti:

- 1) kaukės dydį;
- 2) kaip guli raikščiai ant galvos ir jų ilgį;
- 3) akinių padėčių prie akies; žiūrima pro akinio vidurį (mėginant reikia taikyti gulom);
- 4) kad pritaikymo linija, tariant vieta, kur gula kaukės odos apsiuva, nebūtų plaukuota;
- 5) kad apsiuva neturėtų raukšlių ir nespauštų antakių.

Jeigu odos apsiuva kieta ir spaudžia, pav., po smakru, tai, ją maigant, galima suminkštinti. Maigyti

reikia atsargiai, kad nenutrupėtų siūles dengiantis gumos lakas. Jei kaukė slenka nuo kaktos arba akiniai stovi per žemai, tai kaukė yra per maža. Jei kaukė gerai guli ant veido, bet po smakru per laisva, tai ji yra per didelė arba raikščiai per ilgi.

Kaukės dydį, numerį, atitinka veido dydis, o galvos dydį — atitinka raikščių ilgis. Atitikus kaukės dydį, reikia patikrinti raikščių ilgį, kuris gali būti keičiamas.

Raikščių ilgis lengviau pritaikyti. Dujokaukės pakaušio raikštis turi 4 sumetimus po 2 cm ilgio. Atleidus vieną sumetimą, gauname 2 cm, tariant, raikštį galima pailginti 8 cm.

Kai kada gali būti naudinga sutrumpinimui padaryti raikštyje naujus sumetimus.

Pritaikius dujokaukę, reikia išmėginti, ar tinka kepurė bei šalmas.

Dujokaukės bandymas dujų kameroje atliekamas lygiai taip pat, kaip ir vokiečių 17 ir 18 metų dujokaukių.

Dujokaukės svoris

Kaukė	0,41 kg.
Žarna su veržlėmis	0,25 kg.
Koštuvus	1,00 kg.
Makštis	0,40 kg.

Viso 2,06 kg.

Plk. ltn. inž. Kareiva

Jūros diena Kaune

Nors daug kauniškių buvo išvykusių į Klaipėdą, į pirmosios Lietuvos Jūros Dienos iškilmės, tačiau iškilmingai ji buvo paminėta ir Kaune.

Kaunas jau iš ryto puošėsi tautinėmis vėliavomis.

Archikatedros Bazilikoje buvo iškilmingos pamaldos (laikė gen. vikaras kun. Šaulys) ir buvo pasakytas gražus, pritaikinto Jūros Dienai turinio pamokslas (sakė kun. Katinas).

Pamaldose dalyvavo ministeris pirmininkas Juozas Tūbelis, vidaus reikalų viceministeris plk. B. Štencelis, Kauno įgulos viršininkas plk. Čaplikas, Kauno komendantas plk. ltn. Pr. Saladžius, kariuomenės dalių vadai, kariuomenės įstaigų viršininkai, daug aukštųjų karininkų, Kauno įgulos kariuomenės dalys, šauliai, ugniagesiai ir t. t.

Po pamaldų kariuomenės dalys ir organizacijos išsirikiavo Rotušės aikštėje. Su išsirikiavusiais pasisveikino, visus apeidamas, ministeris pirmininkas Juozas Tūbelis (lydimas įgulos viršininko plk. Čapliko, komendanto plk. ltn. Saladžiaus) ir pasakė trumpą žodį apie jūrą.

Po ministerio pirmininko žodžio kariuomenei sugrotas Tautos himnas. Po įgulos viršininko plk. Čapliko žodžio kariuomenei už Valstybės Prezidentą Antaną Smetoną ir vyriausybę sušukta galingas valio ir sugrotas Prezidento marsas.

Vilniaus gatvėje ties Bazilika buvo kariuomenės ir organizacijų paradas. Kariuomenės dalinių rinktinei vadovavo 2 pėstininkų D. L. K. Algirdo pulko vadas plk. ltn. Tumas, o paradą priėmė ministeris pirmininkas ir l. e. krašto apsaugos ministerio pareigas Juozas Tūbelis. Praėjusieji iškilmės maršu dar perėjo per visą Kauną ligi įgulos bažnyčios ir čia išsiskirstė.

Vakare Jūros Dienos iškilmės buvo prie Karo muziejaus. Ir čia atvyko organizacijos su vėliavomis ir prisirinko labai daug žmonių.

Kalbėjo švietimo ministerijos kultūros reikalų departamento direktorius dr. Antanas Juška, kuris pažymėjo, jog padarytoji mūsų sentėvių klaida — atitolimas nuo jūros yra atitaisoma. Mes vėl daromės jūros valstybe, vis tvirčiau ir

galingiau įsigyvename savame Baltijos pajūryje. Nors mūsų būsena iš visų Baltijos valstybių yra ir sunkiausia (neturime visos savo teritorijos ir tikrosios sostinės Vilniaus ir dar dėl savojo pajūrio turime kovoti), tačiau tai mus stiprina ir grūdina. Įsigyvenę ir apgindami savo pajūrį, mes pasirengsim ir Vilniaus atvadavimui.

Po jo kalbos Karo muziejaus orkestras sugrojo Tautos himną. Prie Laisvės stovylos iluminuotas sušvito Vytauto Didžiojo paveikslas su Lietuvos kariuomenės raitininkais prie Juodųjų jūrų. Iškilmingai nuleistos muziejaus vėliavos.

Jūros Dieną atitinkamai paminėjo ir visa Kauno įgulos kariuomenė. Jau šios dienos išvakarėse visose dalyse buvo surengtos atitinkamos paskaitos. Be to, dar atskiri Jūros Dienos Kauno įgulos kariuomenės minėjimai buvo A. Panemunėje ir Šančiuose. Ten buvo bažnyčiose pamaldos, o po jų atitinkamos iškilmės.

Jūros Dieną Kaunas pergyveno iškilmingai. Kadangi iškilmės iš Klaipėdos buvo transliuojamos per radio, tai miesto sode buvo įtaisyti garsiakalbiai ir labai daug kauniškių klausė vykstančių Klaipėdoje Jūros Dienos iškilmių. Transliacija buvo labai gera.

Ats. j. ltn. J. Leonavičius

DID. KARO PALAIKAI

Liepos mėn., du Kalėsnų km. (Simno val.) vyrukai upėje rado užsilikusį nuo did. karo nesprogusį artilerijos sviedinį. Parsinešę šį radinį į namus, tuojau pradėjo, kaip įmanydami, jį ardyti: knibinėjo, trankė, daužė, bet nieko neišėjo. Galiausiai, neįveikdami, išsinešė sviedinį į laukus ir susikūrė laužą, idėjo sviedinį į ugnį. Po keliolikos minučių kaitinamas sviedinys didžiausiu trenksmu sprogo. Tik laimė, kad „drasuoliai“ susiprato toliau nuo laužo pasitraukti ir per tai sviedinio skeveldrų liko nepaliesi.

Šioje apylinkėje tenka girdėti ir daugiau panašių atsitikimų.

Vėjas V.

IEŠKOK DRAUGŲ

Šeštadienio naktį, lygiai 23 val., eilinis Liutkus pasibeldė į igulos budėtojo padėjėjo kambarį. Skubiai nubraukė kairiąją milinės rankovę prakaitą, čiurkšlėmis tekantį nuo veido.

— Tamsta viršila, eilinis Liutkus iš miesto grįžau! Pastebėjimų negavau!

Viršila pažiūrėjo į leidžiamą raštelį, paskui ir į laikrodį. Truputį šyptelėjo. Liutkus stovėjo išsitempęs. Tarsi nuo to išsitempimo priklausytų visas jo gyvenimas.

— Kodėl toks išsigandęs?

— Nežinau, tamsta viršila!

— Iš kur grįžti?

— Nežinau, tamsta viršila!

Padėjėjo lūpos trumpam momentui sustingo. Akyse sužaibavo. Jis, žiūrėdamas į degantį Liutkaus veidą, priėjo prie pat jo.

— Pasakyk man, iš kur grįžti taip vėlai?

Tyla. Girdėtis sieninio laikrodžio taksėjimas ir pailsusio kareivio šniokštimas.

— Ar supranti ko aš klausiu?

— Suprantu, tamsta viršila!

— Tad ko tyli? Sakyk!

— Grįžtu iš miesto, tamsta viršila!

— Savaiame aišku, kad ne iš dangaus! Pagaliau ir raportuodamas tai jau pasakei. Bet kur gi buvai iki šiol? Kinematografe, pas pažįstamus? Gal šiaip kur nors?

— Kinematografe, tamsta viršila!

— Su kuo buvai?

— Nežinau, tamsta viršila!

— Kaip tai nežinai? Vienas, ne vienas?!

— Vienas!

Viršilos nosies šnervės staiga išsiplėtė. Kardas nužvangėjo į seną vietą — prie stalo.

— Galima eit, tamsta viršila!

— Eikit!

Viršila nutarė apie tą įvykį pranešti tosios kuopos viršilai, iš kurios yra eilinis Liutkus. Nebuvo jokios abejonės, kad tas vyrukas melavo. Čia jis sakosi nieko nežinąs, staiga griebiasi už paties viršilos pakišto „šiaudo“ — kinematografo. O jeigu taip labai slepiasi, tai, tur būt, yra ir priežastis.

Tuo tarpu eilinis Liutkus persistatė kuopos budėtojui ir tyliai įėjo į kambarį. Kažin kodėl nedegė šviesos. Pro didelį langą savo mėlynais skveronais siūbavosi žvaigždėta naktis.

Nesunku buvo atrast savo lovą. Sunkiau buvo taip tyliai nutraukt batus, kad nepajustų kaimynai. O stengėsi. Kiek galėdamas stengėsi. Baisiai nenorėjo, kad šiuo momentu pabustų Akelaitis arba Gervė. Jis nežinojo, kad vienas jų buvo dar neužmigęs ir, be jokios priežasties, nejudėdamas žiūrėjo į visas pastangas dedantį Liutkų. Kai šitas vargais negalais nusimovė batus ir jau buvo bededęs juos gale lovos, Akelaitis nebeiškentė.

— Buch!!! — riktelėjo spirdamas į užpakalį.

Batai iškrito. Sienomis persirito bildesys. Keletas galvų pakilo nuo šiaudinių pagalvių.

— Kas? Kas čia yra? —

Tyla.

— Et...

Liutkus prisispaudė prie spintos.

— Ko tu išsigandai — tylutėliai klausia Akelaitis.

— Nieko.

— Ko tu ten stovi? — eik miegot.

— Einu.

Kai šeštadienio naktibalda vienmarškinis lipo į savo lovą („antrame“ aukštyje), Akelaitis vėl neiškentė — captelėjo už kojos.

— Kur gi tu buvai taip ilgai?

— Niekur.

Daugiau jie nekalbėjo. Arba kalbėjo kiekvienas su savimi. Tyliai, kad pati naktis mėlynskverne neišgirstų.

Liutkus tik pusiau teužsiklojęs pasivertė ant dešiniojo šono. Širdis muša tankų taktą, akys nesimerkia. Į galvą lenda kažin kokios mintys. Krūtinėj siaučia tai baimė, tai gėda, tai skausmas. Staiga jis apsiverčia kniupščiom. Sukanda dantis, suraukia kaktą. Suspaustos blakstienos degina akis. Galvoj sukasi šviesiai geltonos plėmės. O tarp tų plėmių taip aiškiai matyti toji merga.

Kuopos koridoriuje suskambėjo tvirti žingsniai. Pasigirdo raportas „Tamsta leitenante, kuopoj man budint, nieko neatsitiko!“

Liutkus neišgirdo, ką sakė budintis karininkas.

Patylom nukaukšėjo grindimis kareiviškų batų pasagėlės. Paskui sugrįžo ir — viskas nutilo.

Sekmadienis.

Akelaitis iš pat ryto pastebėjo, kad jo kaimynas iš viršaus ne per puikiausiai jaučiasi. Labai „krito į akis“ jo nenoras kalbėti. Būdavo, visada juodu kitas kitam viską išsipasakodavo, o šiandien — nieko. Buvo aiškiai matyt, kad Liutkus nuo visų slepiasi.

— Kuopa, išvykti bažnyčion — rikiuok!!!

Išsirikiuoja.

Visada šviesios ir drąsios Liutkaus akys ieško prieglaudos. Nori palyst po akmeninių pamatų. Kur nors pasislėpt, kad nieks nematytų jo, kol praeis toji „audra“.

Laisvu, plačiu žingsniu artėja pulkas į bažnyčią. Tik vieno vyro širdį drasko neramumas. Jis galvoja, kad būtų daug geriau numirus. Jo klajojančios akys pamato iš gerai pažįstamo namo pro langą iškištą tos mergpalaikės snukį. Ji juokiasi! Su koku malonumu jis tvotų į tuos gražius dantis šautuvo buože!

— Šnipas! Šnipas! Šnipas! — Išdavikas... — rodo, šaukia visoje gatvėje bubnas.

Kai orkestrui nutilus gatvės grindinį kareiviški batai pradeda skaldyti dvigubu smarkumu, Liutkų pagauna siaubas. Lyg pirmą kartą išplaukusį į jūrą keleivį audros metu. Tvirti žingsniai daužo jį. Batų padai tranko krūtinę, galvą.

Bažnyčioje.

Karo kapelionas sako graudingą pamokslą apie ištikimybę savo tėvynei, vadams. Liutkus kramto pirštus.

„Kas drįstų sulaužyt šventąją priesaiką, kas kaip paskutinis niekšas išduotų savo tėvynę priešams — tebūnie kaip ir Judas savo sielvarto pakartas ant sausos šakos!“ (Bus daugiau)

Laukime „Lituanikos II“

Iš Amerikos praneša, kad ltn. Vaitkus baigė lėkimą per Atlantą pasirengimo darbus ir šio mėnesio pabaigoje išlėks iš New-Yorko į Kauną.

Ltn. Vaitkus startuos iš Floyd Bennett aerodromo, iš kurio pernai startavo Darius su Girėnu. Lėks taip pat tuo pačiu Dariaus ir Girėno keliu. Apskaičiuota, kad kelionė užtruks 25—30 valandų. Lėks vidutiniai 280 km per valandą greitumu. Greitumo atžvilgiu bus rekordinė kelionė bei tolumo vienam lakūnui. Tad žygiui nusisekus lietuviai galės savintis du rekordus.

Lituanika II turi naują motorą Frett-Vithney Vasp, modelis S1 D1. Motoras pritaikytas lėkimui 3000 aukštumoje. Motoro galingumas 650 arklio jėgų. Šios rūšies motoras yra pirmas, antras toks motoras statomas garsiam Amerikos lakūnui Villy Post. Vienai valandai šis motoras suvartoja 80 litrų benzino. Viso Lituanika II galės paimti 2700 litrų benzino ir 190 litrų alyvos. 870 litrų benzino sutalpinta sparnuose, kur įtaisyti puikūs benzino tankai, o keleivių patalpose, atskiruose tankuose, sutalpinta 1830 litrų benzino. Tokio benzino kiekio užteks visai kelionei ir dar bus penkioms valandoms rezervas.

Ltn. Vaitkus lėkimui per Atlantą turės šiuos bordinius instrumentus: 1) specialūs horizonto ir krypties rodikliai; 2) induktorinis kompasas; 3) aperiodinis kompasas; 4) radio kompasas (turi veikimo radijusą 800 km); 5) nunešimo rodyklė; 6) aukščio rodyklė (jautri); 7) kiti motoro ir lėktuvo kontroliniai prietaisai; 8) perspėjimo rodyklė dėl ledo formavimosi ant sparnų.

Lituanikos II motoras metaliniu propeleriu Smith, su ore keičiamu žingsniu. Tai palengvina sunkiai įkrautos mašinos pakilimą.

Mūsų aviacijos žinovų nuomonėmis, Lituanikos II įrengimas yra visai moderniškąs.

Tikėkime, kad ltn. Vaitkus baigs pradėtą mūsų didvyrių Dariaus ir Girėno žygį ir renkimės tinkamai sutikti užjūrio brangų ir garbingą svečią

Av. kpt. J. Česonis

Artilerininko popuri

Patrankėle, tu daili,
Aš žinau — tu daug gali —
Tave šauti paprašysiu —
Pulkus priešų sumaišysiu. . .

Už tai myliu aš tave
Dar labiau, negu save. . .
Patrankėle, tu daili
Tujei baisiai daug gali! . .

— . . —
Patrankėlė puiki,
Patrankėlė šviesi. . .
Patrankėlė į Vilniją
Skins kelelį tiesų! . .

Šaunios patrankėlės
Sviedinėjus myliu. . .
Jie pasveikins „poną“ lenką,
Pasitiks už mylių. . .

Jon. Šiožn.

Dėl straipsnio „Nebūkime plepiai“

„Kario“ Nr. 30 Br. Kačius iškelia nemažą pluoštą labai aktualių minčių. Tačiau straipsnio pabaigoje, matyt, autoriui pritrūko konkrečių tuo reikalu pavyzdžių, todėl jis, gal būt, mažai nusivokdamas apie įvairias liktinių gyvenimo sąlygas, griebėsi už šeimyniniai gyvenančių liktinių puskarininkių.

Tarp kitko autorius savo staipsnyje pavyzdžiu nurodo, kad daugelis vedusių liktinių laiko „visokias aukles ir tarnaites“, kurios esančios visokių nugirstų gandų skleidėjos. Toks pat elgesys esąs ir liktinių žmonių.

Todėl čia, kaip nuolat būdamas šeimyniniai gyvenančių liktinių tarpe ir iš daugelio jų girdėdamas didelio nepasitenkinimo prieš Br. Kačiaus kalbamą straipsnį, noriu šią visai bereikalingai metamą vedusių liktinių šeimoms tamsią dėmę šiek tiek apibrėžti.

Taigi, pirmiausia turiu pasakyti, kad dar iki šiol visiškai nebuvo ir nėra, o ypač vedusio liktinio sąmatoje, tokių etatų, kad jis galėtų samdytis „visokias aukles ir tarnaites“. Todėl ne pas „daugelį“, kaip autorius savo straipsnyje sako, vedusių liktinių rasime aukles ir tarnaites, bet labai kur nors pas retą ir tai ne samdomą auklę ar tarnaitę, bet išlaikomą seną motiną arba sesutę. Todėl, kaip matome, iš liktinių šeimų visi didieji autoriaus iš piršto „gandų skleidimo šaltiniai“ atpuola ir tik pasilieka vienos liktinių žmonos O žmonos irgi ne visos yra tokios „plepės“, kaip autorius sako. Nes liktiniai dažniausiai veda būdami visiškai savo pareigose subrendę. Todėl, manau, kad tokie ir apsivedę savo tiesioginių pareigų nepamiršta ir gerai žino bei supranta, kaip reikia sudrausminti savo „antrąsias puses“.

Virš. A. Valančius.

IŠKILMINGA ATGYJANČIOS UKRAINŲ TAUTIŠKOS AVIACIJOS ŠVENTĖ

Centralinė ukrainiečių ūkininkų sąjunga Kanadoje praneša, kad rugpiučio 19 d. bus ukrainų tautos už vandenyno tautinė šventė Detroite, Kanadoj. Tą dieną bus iškilmingai pašventintas pirmas ukrainiečių lėktuvas, kuris turės „Ukrainos“ vardą. Centralinė ukrainiečių ūkininkų sąjunga už vandenyno išlaiko dvi tautiškas lakūnų mokyklas ir vieną jūrų. Yra užsakyti dar du lėktuvai, kurių vienas bus parengtas skristi per vandenyną. Skridimas; greičiausia, bus kitą vasarą.

RŪKO NAIKINIMAS

„Kary“ jau buvo rašyta apie „eletkrodromus“ rūkui naikinti. Dabar užsienio spauda praneša, kad Amerikietis inžinierius Hoftonas, dirbęs Mass. technologijos instituto laboratorijose, išrado ypatingą cheminį skystimą, kuriuo galima sunaikinti rūką.

Hoftonas atliko du viešus bandymus, kurie visiškai pasisekė. Iš tam tikro vamzdžio jis išlaistė išrastąjį skystimą ir per tris minutes tiršti rūkai, gaubę miestelį, išnyko. Pusės kilometro atstumoje žmonės aiškiai matė namus ir medžius, nors toliau rūkas pasiliko kaip buvęs. Vėliau bandymas buvo pakartotas New Yorko uoste ir aerodrome. Tuo metu, kai visas miestas skendo rūkuose, aerodromas ir uosto dalis, kur atliko bandymus, buvo išvalytas nuo rūkų, kurie bandymų vietoje nesusrinko visą naktį.

Šiame išradime cheminis skystimas rūką paverčia smulkiu lietumi. Naujojo išradimo pagelba dabar per didžiausius rūkus galės padaryti šviesias aikšteles aerodromuose ir „tunelius“ uostuose. Naujojo išradimo reikšmė aviacijai ir laivininkystei būsimanti labai didelė.

Keli žodžiai dėl karinio rengimo pradžios mokyklų reformos išvakarėse

Š. m. „Kario“ Nr. 27 p. V. K-kas straipsniu „Karinis mokinių parengimas pradžios mokyklose“ iškėlė labai aktualų ir įsidėmėtiną pradžios mokyklų reformos išvakarėse reikalą. Ten, tarp kitko, perskaičius: „...buvo rašyta apie būtiną reikalą pradžios mokyklose įvesti karinio parengimo pamokas, bet į šį iškeltąjį klausimą mūsų spauda nereagavo, o Švietimo Min-je bei kitose atitinkamose įstaigose kažkodėl iki šio laiko neatkreipta tinkamo dėmesio“, kyla mintis, kodėl taip? Kodėl mūsų mokytojai ir visi kiti, kuriems daugiausia rūpi priaugantis Lietuvos jaunimas, šiuo reikalu nieko nesako ir tiesiog juo nesidomi? Argi karinis mokinių rengimas pradžios mokyklose yra bereikšmis, niekam vertas laiko gaišinimas? Panagrinėkime tai.

Pas mus daugumoj manoma, kad žmogų galima auklėti bet kada; tačiau mokslo vyrai ir visų amžių geriausi pedagogai aiškiai savo raštuose pabrėžia, kad, norint žmogų tinkamai išauklėti ir iškultūrinti, reikia pradėti nuo priaugančio jaunuolio-vaiko, nes jaunas žmogus yra minkštas molis, iš kurio galima nulipdyti tai, kas patinka. Kultūringose Vakarų Europos valstybėse ši mintis seniai prigijusi ir suprasta. Pav., anglai, norėdami savo tautoj įgyvendinti kooperacijos idėją, prie pradžios mokyklų steigė kooperatyvėlius, norėdami išmokyti taupumo, steigė vaikų bankus, norėdami įkūnyti gailestingumo jausmą, organizavo paukščių ir gyvulių globos ratelius ir t. t., o vokiečiai net patarlę turi: „Ką išmoko Jonukas, tą mokės ir Jonas“. Na, argi negili ir nereikšminga šios patarlės pedagoginė tiesa?

Gal kas pasakys, kad paskiausiai pradžios mokyklų netinkamumas pastebėtas ir spaudoje vis dažniau užtinkama raginimų, pagaliau net projektų reformos reikalu, todėl viskas bus sutvarkyta. Taip, šis reikalas pamažu judinamas. Reformuotoje pradžios mokyklos mokymo programoje numatoma visa eilė patobulinimų, naujų ir grynai specialių dalykų įvedimą ir t. t., kad nors kiek būtų praskintas kelias į savarankišką gyvenimą negalintiems toliau mokytis. Bet... kiek teko pastebėti (plačiau žiūr. „Kario“ Nr. 14 ats. j. l. J. Nrt. straipsn. „Pradžios mokyklas reformuojant“), kad apie karinį mokinių parengimą beveik nieko neminima. Šis taip svarbus ir būtinai pradžios mokyklose įgyvendintinas reikalas vėl paliekamas pačių mokytojų iniciatyvai ir nuožiūrai. Ar galima taip?.. Kas iš to, jei būsimasis pilietis iš dalies bus parengtas geru ūkininku, prekybininku ar amatininku, bet visai nebus parengtas savo laisvės ir gimtosios žemės gynėju. Reikia atkreipti dėmesį, kad šiandien pasaulis alsuoja savotiškos kovos už būvį atmosfera, šiandien vienintelė ateities gyvenimo garantija — visos tautos sutelktinis pasirengimas apsiginti, bendras vieningumas ir geležinė drausmė. Šiuos savumus tautai duos ne kas kitas, bet drausmingi karinio parengimo ir lietuviškai

tautiško susipratimo mokyklą išėję žmonės. Šiandien nebe vistiek ar visuomenė — plačioji tautos masė, susidės iš lepšių ir bailių, ar drąsių ir pasiryžusių gyvent ar mirt už tautos garbę ir visų laisvę, žmonių.

Iš šių pavyzdėlių aiškiai matome, kad ir priaugančiam jaunimui, — pradžios mokyklai — karinis rengimas būtinas ir kuo greičiausiai įvestinas, nes dabartinis auklėjimo trūkumas, be abejo, mūsų jaunai valstybei ir visai lietuvių tautai gali labai ir labai brangiai kainuoti. Kokia šiandien jaunuomenė, tokia rytoj tauta. Ką pasėsi, tą ir piaiysi. Taigi, reformuojant mūsų pradžios mokyklas, būtinai reikia įvesti karinį rengimą, kad mūsų būsimieji piliečiai jau iš pat mažens griežtai būtų auklėjami tėvynės meilėje ir nuolat pratintųsi vartoti ginklą, nes tik per karinį rengimą išauklėti žmonės bus susipratę, žinos, kas jie esą ir tėvynei pašaukus eis ten, kur reikia ir kovos iki paskutinio kraujo lašo, o tautos laisvę ir nepriklausomybę apginti yra mūsų tikslas ir būtiniausias šių dienų gyvenimo reikalavimas. Lietuvių tauta turi nuolat stiprėti ir tvirtai žengti vispusiškos kultūros ir pažangos ritmu!

Šiame rašinėlyje pareikštos mintys tegu nepaliks „balsu girioje šaukiančio“, bet nors kiek išjudins šią apleistą, bet labai derlingą ateities viltimi dirvą. Brangūs mokytojai ir visi šios srities darbininkai, nuo jūs priklausau jaunimo, o kartu ir visos tautos, ateitis, jūs daugiausia atsakingi už geresnį ar blogesnį mūsų valstybės rytojų, todėl pradžios mokyklų reformos išvakarėse paliestu jaunimo auklėjimo reikalu su noru domėkitės, nagrinėkite (tai jūsų pareiga!), kurkite naujus darbo planus, sumanymus ir tarkite savo žodį, o ne tylėkite, kaip iki šiol...

Tad, laukiame!

Aug. Stankevičius

Geras mokytojas turi būti ir geras karys

(Prie mokytojo savanorio kūrėjo kapo)

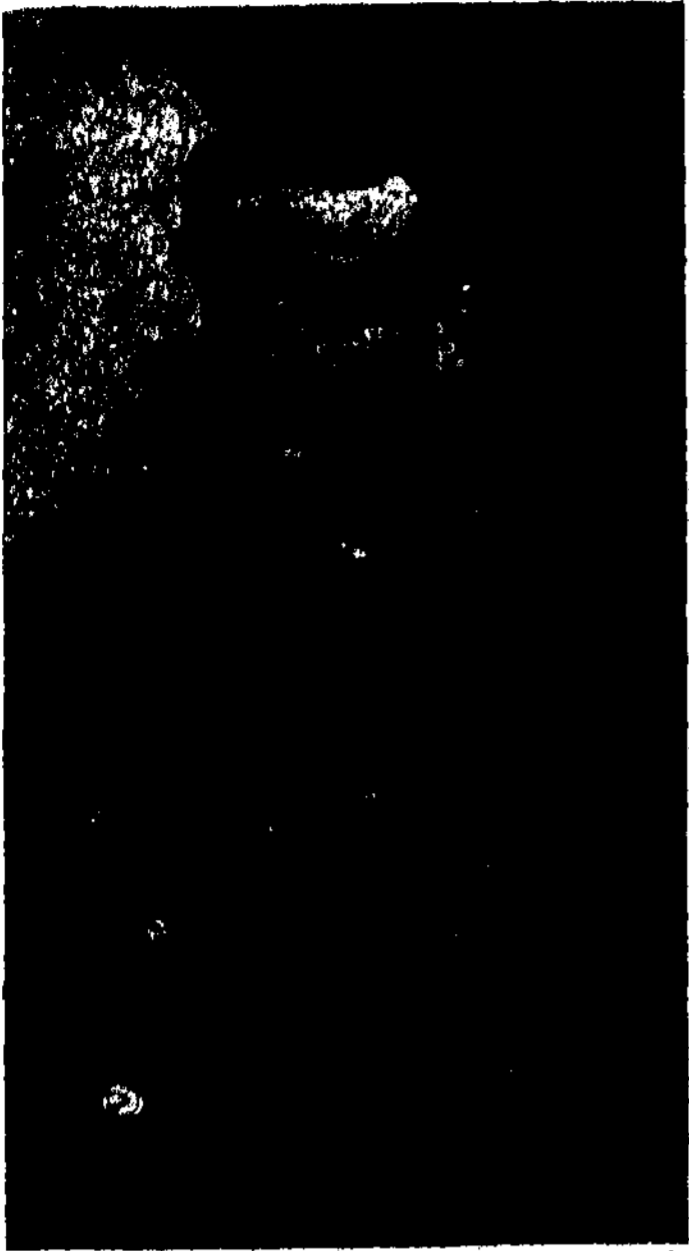
Dar, rodos, taip neseniai aukščiau minėjus žodžius esu girdėjęs iš vieno mokytojo lūpu, o šiandien... tuos žodžius taręs jau mėnuo kaip gulį švėžiame kape, kurio ir vėjo slubiuojama gyva gėlė bei paprasta žolė dar nespėjo papuošti.

Taręs tuos žodžius, lais ir gyveno, savo darbais juos patvirtino. Tai yra a. a. savanoris kūrėjas ir mokytojas, pirmųjų Lietuvos nepriklausomybės kautynių ties Kėdainiais dalyvis, Juozas Mikoliūnas.

Truputį sustokime ties jo gyvenimu. Gimė 1896. XII. 1. Eriškių kaime, Ramygalos val., Panevėžio apskr. Panevėžy baigęs 4 gimnazijos klases, stojo į mokytojų kursus Švenčionyse. Juos baigęs, kurį laiką buvo mokytoju. Pateko į rusų kariuomenę, dalyvavo didžiajame kare ir buvo pakeltas į karininkus. Rusijoje įsigalėjus bolševikų revoliucijai, pėsčias grįžo į Lietuvą. Pradėjęs kurti nepriklausomą Lietuvą, 1919 m. sausio 1 d. stojo savanoriu į Lietuvos kariuomenę, į Panevėžio srities apsaugos būrį, iš kurio vėliau išaugo dabartinis 4 pėst. L. K. Mindaugo pulkas. Kaip karininkas, dalyvavo pirmosiose ir vėlesnėse Lietuvos nepriklausomybės kautynėse. Šaltuose ir drėgnuose apkasuose gavo džiovą ir 1919 m. lapkričio 22 d. buvo paleistas iš kariuomenės. Vėl grįžo prie mokytojo darbo, iš pradžių provincijoje, o nuo 1928 m. Kaune: paskiriamas Dr. V. Kudirkos pradžios mokyklos vedėju. Praradęs sveikatą, 1933 m. pasitraukė ir iš mokytojo pareigų — apsigyveno Kauno prie-

mlesty, VIII Jampolėj, kur kalpo savanoris buvo gaves žemės sklypą ir pasistatęs savo gužtą. Š. m. liepos 13 d. mirė ir 16 d. palaidotas Kauno kapinėse.

Taip atrodo jo gyvenimas trumpai pro jį prabėgus. Bet ar tai viskas? Ne! Jo gyvenimas buvo pilnas darbo, kuklaus, tylaus darbo, pilnas kovų, rūpesčių ir džiaugsmo.

A. a. Juozas Mikoliūnas savanoris kūrėjas, pirmųjų Lietuvos nepriklausomybės kautynių dalyvis

Pradėjus kurti Lietuvos kariuomenę, energingai stoja į jos kūrimo darbą. Kviečia, organizuoja savanorius ir jų surinkęs apie 20, pats jų priešaky vyksta drauge. Pririnkęs būrį, pats nepasilieka užpakaly, bet pavyzdžiu parodo, kad ką sako, tą ir daro. Kovos jį nebijo, kitų užpakaly nesislepia, bet eina į pirmas apkasų linijas. Vaduojasi šūkiu: įelgu kam miela laisvė ir nepriklausomybė, tai ir pats turi ją ginklu ir savo krūtinė ginti. Neleikia, kad kiti tai atliktų, bet visu atsidėjimu pats stoja į garbės karą.

Pačiose pirmosiose Lietuvos nepriklausomybės kovose 1919 m. vasario 7—9 d. su bolševikais ties Kėdainiais jį aktyvus dalyvis. Panevėžio sritys apsaugos būrio vadas karininkas J. Variakojis vasario 7 d. išvyksta tarnybos reikalais į Kauną ir grįžta tik 9 d. rytą. J. Mikoliūna, kaip energingesnį karininką, palieka savo vietoj. O tuo momentu kaip tik įvyksta pirmosios sunkios kautynės, kuriose dalyvauja Kėdainių sritys apsaugos būrys ir Panevėžio. Mūsiškių jėgos menkos, silpnai ginkluoti ir kariškai neparengti. Bolševikai smarkiai puola ir spaudžia, jų artilerija apšaudo mūsų dar neįgudusias kovose jaunas grandines. Mūsiškiams artilerijos dar neturi. Vieni mūsiškiams kareiviai, nors dar ir neįgudę, ir smarkiai prieš apšaudomi, grumiasi su priešu kaip liūtai. Kiti, silpnesnieji, pradeda nerimti ir blaškytis. Karininkas J. Mikoliūnas stačias po grandinę bėgiodamas, o kur negalima, šliaužtė šliauždamas tvarko grandinę, stiprina savo kareivių dvasią, vienus ramindamas, kitus griežtai sudrausdamas. Pats nepalsydamas prieš šūvių, kitus drąsina ir pavyzdžiu traukia kovoti. Kautynės buvo laimėtos, pirmas lietuvių kovos egzaminas gerai išlaikytas, kuris parodė, kad lietuviai dar tebemoka ir gali kovoti už savo laisvę.

Ir iš kariuomenės eilių išėjęs, velionis nesėdėjo rankas sudėjęs. Aktingai dalyvavo tautiškose organizacijose, visur buvo renkamas į valdybas, net į centrus, nors visur buvo kuklus ir niekur nesiskverbdavo į priešakį. Užkraunamą ant jo pečių darbo našta niekad nemesdavo, bet tyllai ją nešdavo dirbdamas paslėmtą darbą. Nuo darbo neatsisakydavo ir jį mėgo. Būdamas mokytoju, statant jo vedamos mokyklos rūmus, atliekamam laikui padėdavo net darbininkams kai ką dirbti. Tik čia išliko jį nelaimė. Bedirbant, iš aukštai nukrito ir smarkiai susitrenkė koja, kuri porą ar daugiau metų skaudėjo ir vėliau teko ją amputuoti. Taj pabrėžiau kalpo pavyzdį, kad velionis ne tik buvo geras mokytojas ir karys, bet ir geras darbininkas visose darbo srityse. Nebijojo ir paprastojo darbo, net ir pavojingo.

J. Mikoliūnas už visus savo nuopelnus ir pasižymėjimus kovose dėl Lietuvos buvo apdovanotas Vytauto Didžiojo 5 laipsnio ordinu, savanorių kūrėjų ir Nepriklausomybės medaliu.

V. S-ris

ČEKŲ TAUTINIO ATGIJIMO DIDVYRIO SUKAKTIS

Rugpiūčio 8 d. Čekoslovakija minėjo savo didžio tautinio atgijimo veikėjo dr. M. Tirš'o mirties 50 metų sukaktį.

Dr. M. Tirš'as, matydamas, kaip austrai slopia čekų tautą ir trukdo jos tautinį atbudimą, pradėjo rūpintis koku būdu pradėti darbą. Grynai tautinį darbą varyti buvo neįmanoma — austrai neleisdavo. Todėl įsteigė iš pažūros pavergėjams ne taip „baisiai“ atrodančią fiziško lavinimosi „Sakalo“ organizaciją. Greit toji organizacija čekuose plito. Be grynai fiziško lavinimosi, tojoj organizacijoje brendo ir čekų tautinė sąmonė. Pagaliau čekų jaunimas visiškai tautiškai subrendo ir kada atėjo išsivadavimo valanda, čekoslovakų tauta jau buvo galutinai parengta nepriklausomam gyvenimui.

Vėliau sakalai iš čekų plito ir kitose tautose. Šiandien sakalų gimnastika žinoma visame pasauly.

Dr. M. Tirš'o mirtis buvo traginga. 1884 m. vasarą jis išvažiavo į Tyrolio Alpių Etnos kaimelį pailsėti ir sveikatą pataisyti. Mėgdamas gamtą ir sportą, dr. Tirš'as ilgai vaikščiodavo po kalnus, laipiodavo po staigias uolas. Kartą, rugpiūčio 8 d., išėjo Aachos paupio uolomis palaipti ir nuo jų nukritęs žuvo.

Dr. M. Tirš'o kūnas buvo parvežtas į Čekoslovakijos sostinę Prahą ir čia palaidotas.

GIMNAZIJOS SUKAKTIS, KURIOJ MOKĖSI ČEKOSLOVAKIJOS PREZIDENTAS

Rugpiūčio 5—19 d. nedidelis slovakių Stražnicos miestelis švenčia 300 metų sukaktį, kai jame buvo įsteigta vietos gimnazija. Šią gimnaziją 1684 m. buvo įsteigę vienuoliai piaristai. Šioj gimnazijoje pradėjo mokytis ir dabartinis Čekoslovakijos prezidentas T. G. Masaryk'as. Vėliau iš jos perėjo į Brno gimnaziją.

Sukakties proga prie Stražnicos gimnazijos rūmų prikelta paminklinė lenta, kurioj pažymėta, kad šioj gimnazijoje pradėjo mokytis pirmasis Čekoslovakijos respublikos prezidentas T. G. Masaryk'as.

(Ceps)

NEPAPRASTAS RUSŲ LAKŪNO REKORDAS

Neseniai žymus rusų lakūnas — parašiutininkų instruktorius N. Evdokimov'as pasiekė nepaprastą iš lėktuvo šokimo (be parašiuoto) rekordą.

Pasikėlęs dvimotoriniu lėktuvu, lakūno Dacko valdomu, 8.100 metrų aukštumoje jis neišskleisdamas parašiuoto nulėkė 7.900 metrų per 142 sekundes. Ir tik 200 m nuo žemės jis atidarė parašiuotą! Lakūno savijauta gera.

1933 m. rugpiūčio mėn. 2 d. šis pats lakūnas buvo pasiekęs pasaulio rekordą šokime be parašiuoto. Jis tuomet šoko iš 6.440 m per 115 sek. (be parašiuoto krito 5.300 m) ir tuo pralenkė anglo D. Tranum'o rekordą.

Garsus rusų mokslininkas — aeronautikos žinovas prof. N. A. Rynin'as šio nepaprasto rekordo proga pareiškė, kad: „šis Evdokimov'o šokimas yra nepaprastas pasaulinis pasiekimas, laimėjimas. Jis liudija apie didelį lakūno pasirengimą ir šaltakraujiškumą. Panašūs šokimai iš didelės aukštumos turi didelės reikšmės. Ateities oro kautynės bus 8—10 kilometrų aukštumoje. Evdokimov'o šuolis įrodė, kad sugedus ar pašovus lėktuvą, lakūnas gali išsigelbėti net didelėje aukštumoje būdamas ir kurį laiką nespėjęs atskleisti parašiuoto. Be to, tai turi reikšmės stratosferiniams lėkimams.“

Būtų labai įdomu ir svarbu sekti žmogaus atmainas, kai jis lekia iš didelės aukštumos nekieno nelaikomas. Jam šokant reikėtų aprūpinti tam tikrais prietaisais, kurie užrašintų kritimo atmainas ir žymėtų fiziologinius krentančio žmogaus pasikeitimus: širdies veikimą, kraujo spaudimą, kvėpavimą, įvairius refleksus ir t. t. Kitaip sakant, tokio tipo šokimas turi ne tik rekordinį, bet ir mokslinį tikslą. Parašiuote turėtų būti įtaisyta nedidelė mokslinė — tyrinėjimo laboratorija, kurio projektas iš dalies jau turimas“.

VI.

BLAIVYBĖS SAVAITĖ

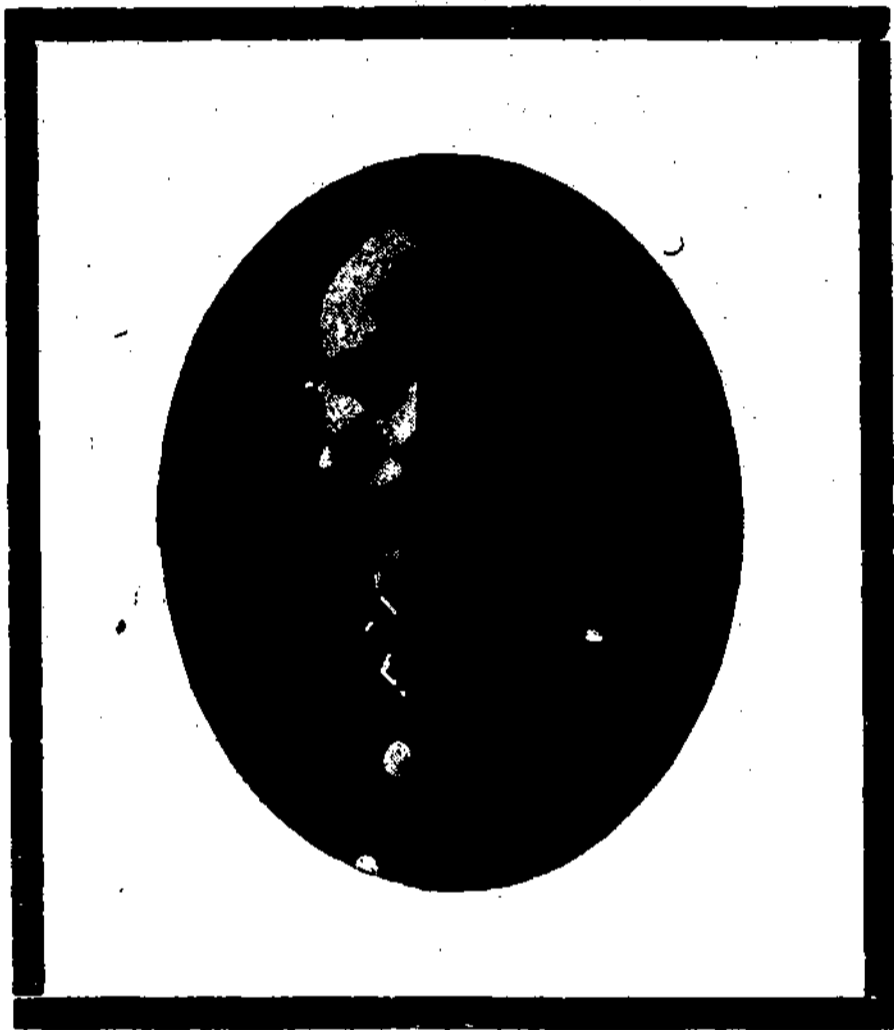
Rugpiūčio 12 d. prasidėjo vasaros blaivybės savaitė. Jos metu kasdien yra radio paskaita. Daugumas kultūrinių draugijų rengia blaivybės minėjimus, susimus. Atitinkamos paskaitos laikomos ir kareiviams. Savaitė baigsis rugp. 19 d.

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

A. A. JAUN. LTN. VINČAS BAKAITIS

Rugpiūčio 7 d. dr. Jono Basanavičiaus Karo Ligoninėje mirė 7 pėst. Žemaičių Kunigaikščio Butegeidžio pulko jaun. ltn. Vincas Bakaitis.

A. a. j. ltn. Vincas Bakaitis, kilęs iš Šakių apskr., Plokščių v., Antkalniškių kaimo, gimė 1908 m. sausio 14 d. 1927 m. baigęs šešias „Žiburio“ gimnazijos klases, stoja į Pirmojo Lietuvos Prezidento Karo Mokyklos rengiamąjį kursą. Per tris mokslo metus čia įsigyja brandos atestatą ir 1930 m. spalio 25 d. baigė XII Karo Mokyklos laidą ir paskirtas atvažiuoti į 7 pėst. pulką Klaipėdoje.

Kaip Karo Mokykloje, taip ir pulke jaun. ltn. Bakaitis užsi-rekomenduoja rimtu, valstybiškai subrendusiu rūpestingai pareigas atliekančiu kariu. Jau 1932 m. lapkričio 1 d. baigia III ugniagesių karininkų laidą. Kaip sportininkas mėgėjas, koman-diruojamas į slidininkų kursus prie Vyt. Didžiojo Karininkų kursų A. Panemunėje, kuriuos sėkmingai baigė 1933 m. kovo 17 d. Visą tarnybos laiką buvo sveikas ir fiziškai ištvermingas. Tačiau, šių metų birželio pabaigoje suserga. Temperatūra sie-kė 38° C. Ir kaip tik tuo metu Tauragės apylinkėje, kokių 8 km atstume, kilo miško gaisras. Vykstant į gaisro vietą keliems karininkams su pulko ugniagesių komanda, jaun. ltn. Bakaitis irgi nepasilieka. Sėda ant dviračio ir važiuoja sunkiu smėliu keliu. Kiti karininkai atkalbinėja, prašo nevažiuoti, bet jaun. ltn. Bakaitis atsikerta: „Ugniagesių komandos viršininkas ne-gali gi pasilikti, kai valstybės turtas naikinamas!“ Pasiekęs gaisro vietą, stropiai vadovauja gesinimo darbams. Pavyksta sulaukyti gaisrą. Namu vėl grįžta dviračiu, bet jau su 39°C tem-peratūra ir pakirsta sveikata. Siunčiamas gydytis į Karo ligo-ninę, kur daugiau negu mėnesį išgulėjęs, miršta.

Gal ir daug valstybės turto liko išgelbėta, bet jaun. ltn. Ba-kaitis savo sveikatą pražudė. Ir jis tai aiškiai suprato važiuo-damas, bet pirmoj eilėj jam rūpėjo valstybės reikalai.

Jaun. leit. N-as

MIRĖ

Rugpiūčio mėn. 1 d. dr. J. Basanavičiaus vardo karo li-goninėje kraujo užkrėtimu mirė 1 pėst. D. L. K. Gedimino pulko eilinis Leonardas Dzėmidžionis, kilęs iš Kėdainių apskr., Žemųjų val., Kaupėnų vienk. Vėlionis palaidotas tėviškėje.

BUTEGEIDININKAI MINĖS JŪROS DIENA

Rugpiūčio 12 d. pusė Tauragės miesto ir apskrities iš-važiuo į Klaipėdą. Todėl pulko vado iniciatyva, susitarus su Tauragės visuomene bendram Jūros Dienos minėjimui, Jū-ros Diena nukelta į šio mėn. 19 d. Tą dieną bus pamaldos ore, karių ir visuomenės organizacijų paradas, po to vandens sportas ir gegužinė.

BUTEGEIDININKAI GESINO GAISRA

Rugpiūčio iš 5 į 6 d., puslėnaktį, Tauragės miesto odų apdirbimo įmonėj kilo gaisras. Sausi medžio trobesiai greit išiliepsnojo ir esant smarkiam vėjui, kuris pūtė kaip tik į mie-sto centrą, grėsė pavojus visam Tauragės miestui. Nes didelis vėjas kibirkštis nešė labai toli. Suvažiuos keturiomis maši-nomis Tauragės ugniagesiai gaisrą sustabdyti nepajėgė. Grei-tai atvyko 7 pėst. pulko ugniagesių komanda ir viena kuopa. Gaisras šiek tiek sustabdytas, bet viso užgesint nepavyko, nes nebuvo vandens. Aplinkumoje, pasirodo, visai nebuvo šulinių, o kieme esęs šulinys iš visų pusių buvo apsuptas degančiais namais. Dideliu vargu butegeidininkai prasiveržė prie šulinio ir tarp liepsnų kaitroje atsidūrė, gaisrą apstabdė. Sudegė du gyvenami trobesiai ir daržinė. Be to, sudegė beprotė žydė, ku-ri gaisro metu buvo užrakinta kambary. Nuostoliai per 20.000 litų. Visuomenė už energingą veikimą butegeidininkams dėkin-ga, nes vietos ugniagesiai šiuo atveju buvo kaip pamišę: vieni buvo išsigėre, kiti su šventadieniais rūbais grįžė iš gegužinės.

ŽYGLIAI KAIP KARO METU

7 p. p. 3 šaulių kuopą sudaro rudeninio šaukimo vy-rai. Todėl išėję visą apmokymą, pratinamės žygiams. Iš pradžių darėm žygius lėtus ir trumpomis distancijomis. Da-bar, 7 valandų laikotarpyje išvystom 35 klm. žygį. Šio mėn. 6 dieną irgi padarėm 35-ių kilometrų žygį pilnoje kautynių aprangoje. Ejom taip greit, kaip einama karo metu ir ne-pavargom. Tik vandens negavom gert. Išdžiūvę šuliniai. Todėl didžiajam poilsy būrio vadas jaun. ltn. Bagdonas mums padovanojo du bitonus pieno. Pailsėjom, atsigerėm karšto pieno ir džiaugdamiesi savo būrio vado gerumu, linksmi grį-žom į kareivines...

J. J.

LAIMĖ NELAIMĖJE

Rugpiūčio 6 d. lakūnas mokinys Lapinskas ir lakūnas mo-kinys Murmulaitis, vykdydami perskridimą, ties Kuršėnais, Šiaulių apskr., papuolė į debesį. Debesy, iš oro srovių su-svaidyto lėktuvo, buvo išmestas pilotas, lak. mok. Lapinskas. Nevaldomas lėktuvas nusinešė su savim žvalgą, lak. mok. Murmulaitį, kuris ilgai nematė, kad piloto prie vairų nėra.

Prie didelio greičio, iš vienos lėktuvo sėdynės į kitą ne-perlipęs — iššoko ir lak. mok. Murmulaitis. Nukritęs lėktu-vas visiškai sudužo.

Abu su parašiuotais laimingai nusileido žemėn.

9 P. P. VILKAVIŠKIS, — KYBARTŲ Š. SVEIKATA A KL. 5:0

Kpt. Kazanskio rūpesčiu 9 p. p. Vilkavišky, dabar kiek-vieną šeštadienį turi futbolo rungtynes. Rugpiūčio 11 d. žai-dė ir laimėjo jau iš eilės ketvirtas rungtynes, šį kartą prieš K. Š. Sveikatą A kl. Rezultatas 5:0.

J.

KARIAI GREIT SUSIGYVENA SU VIETOS GYVENTOJAIS

Šarvuoto traukinio kariai, nors ir neseniai gyvena Tau-ragėje, bet suspėjo įsigyti daug simpatijų tauragiškių tarpe. Daug tauragiškių atsilanko pasižiūrėti jų sporto, pasiklausy-ti dainų ir muzikos.

Kiekvieną dieną atliekamam laiku veik visi susirenkam į sporto aikštelę pasportuoti. Čia ypatingai stebina tauragiš-gius vieno viršilos vadovaujama akrobatiška sporto trupė, ku-ri daro su kliūtimis ir be kliūčių įvairius saltomortalio nu-merius.

Be to, atliekamam laiku visad griežia pačių kareivių gerai organizuotas stygų orkestras. Jo pasiklausyti susirenka ne-mažas būrys įvairaus luomo tauragiškių.

Šventadieniais rengiamos ekskursijos. Ekskursijos mums labai naudingos: mes susipažįstam su apylinkės žymesnėm vietom ir su geležinkelio kelio įrengimais ir profiliu. Tai yra svarbu mums, šarvuotininkams, tiek taikos, tiek ir karo metu. Ekskursijas atliekam važiuoti rankine drezina (vagonėlis ant geležinkelio bėgių, pačių žmonių jėga varomas).

Žemaičių dieras

DEZERTYRŲ BYLOMS KELTI NUSTATYTA NAUJA TVARKA

Ligšiol dezertyrams bylų kėlimo tvarka buvo nelabai tiksli: kartais tam pačiam asmeniui ir už tą patį nusikaltimą bylą iškeldavo ir kariuomenės dalies vadas ir apskrities komendantas.

Krašto apsaugos ministeris gen. lt. Šniukšta dezertyrų byloms kelti nustatė naują tvarką, kuri pašalins anksčiau pasitaikiusius netikslumus ir painiavą.

Senesniųjų dezertyrų bylas, kurios dar nėra atiduotos teismo organams, veikiančių kariuomenės dalių vadai ir įstai-gų viršininkai siunčia savo apskričių komendantams. Jei dezertyras yra pražudęs kurį ginklą ar praleidęs šiaip jam duotą vartoti ar dėvėti valstybinį daiktą, tai prie bylos dalių vadai prideda ginklalapius ir daiktalapius (originalus) ir šiuose dokumentuose išvardinto turto įkainojimą.

Gavę tokias bylas ir patikrinę, ar dezertyrai vėliau nėra tarnavę kitose kariuomenės dalyse, apskričių komendantai jas papildo, pridėdami šias žinias: a) dezertyro vėlesniosios tarnybos dokumentų nuorašus, b) komendantūroje esamų susirašinėjimų ir protokolų nuorašus apie dezertyro slapstymosi vietą, c) žinias apie dezertyro likusį nekilnojamąjį turta, nors ir vėliau jo įgytą įpėdinystės ar kuriuo kitu būdu, ir d) smulkias dezertyro asmens žinias (tėvo vardą, gimimo laiką ir vietą, gyvenamąją vietą prieš karo tarnybą ir kitką). Jei komendantūroje trūksta kurių žinių, tai komendantai turi pasirūpinti, kad būtų surinktos. Taip sutvarkytas bylas, tik kiekvieną paskirai, apskričių komendantai siunčia atitinkamų kariuomenės teismo nuovadų tardytojams, kaip antai: veikiančių kariuomenės dalių dezertyrų bylos bus siunčiamos tos nuovados tardytojui, kur stovi kariuomenės dalis, o jau likviduotų kariuomenės dalių dezertyrų bylos bus siunčiamos tam tardytojui, kurio nuovados ribose yra bylą iškėlusį apskrities komendantūra.

Likviduotų kariuomenės dalių dezertyrų bylas dabar kels ir šių kariuomenės teismo tardytojams apskričių komendantai.

Naujiems dezertyrams bylas kelia ir kvotas betarpiai siunčia kariuomenės teismo tardytojams kariuomenės dalių vadai ir įstai-gų viršininkai. Tik dezertyrų tarnybos dokumentus siųsdami apskričių komendantams pažymi, kada ir kuriam kariuomenės teismo tardytojui yra išsiųsta dezertyro byla, o tardytojui praneša, kada ir kuriam apskrities komendantui yra nusiųsta tokio ir tokio dezertyro karinės prievolės dokumentai ir kitos žinios.

LATVIŲ ASK 15 M. SUKAKTIS

Latvijos karių sportininkų organizacija — Armijos Sporto Klubas pr. savaitę minėjo 15 metų sukaktį.

1919 m. latvių kariuomenės dalyse ima organizuotis sporto rateliai. Sportas kariuose rado didelį pritarimą, sporto rateliai greit augo, karių skaičius sparčiai didėjo, todėl 1921 m. minėti sporto rateliai susijungė į vieną stiprią organizaciją — Armijos Sporto Klubą.

Šiuo metu latvių ASK yra didelė, plati organizacija, kuri turi daug gabių sportininkų visose sporto šakose. ASK eilėse didesnė dalis Latvijos rekordistų lengvaatletų ir kitokių sportininkų. ASK centras Rygoje, gi skyriai visuose didesniuose provincijose miestuose. ASK yra viso Latvijos sporto kertinis akmuo — didis ir galingas. ASK ilgametis pirmininkas yra plk. Klinsons.

ASK sukaktuvių proga buvo metinės kariuomenės sporto — militarinės pirmenybės jubiliejinis 4 geriausių Latvijos klubų futbolo turnyras ir tarptautinės lengvos atletikos rungtynės, kuriose dalyvavo mūsų bėgimo rekordistas Šimanas ir vengrų maratono meisteris Galamboš.

Jubiliejiniam futbolo turnyre, kuriame dalyvavo ASK (1932 m. Latvijos meisteris), RFK, R. Wanderer ir Hakoach, turnyrą laimėjo RFK, finale sukirtęs ASK 2:1. Rygos Wanderer, įveikęs Hakoach 3:0, laimėjo 3 vietą.

Kariuomenės pirmenybėse geriausiai pasirodė ir „liūto dalį“ laimėjimų paėmė 6 Rygos pėst. pulko šaunieji kariai, kurių eilėse buvo žinomi kariai — sportininkai. Militarinėse varžybose įdomus buvo 8×200 m bėgimo finalas, kurį laimėjo Šar-

vuočio traukimo pulko k-da, sukorusi distanciją per 4 min. 15,5 sek. 100 m bėgimo pilna kautynių apranga finale visas pirmas vietas laimėjo 6 Rygos pėst. p. kariai, kurių pirmas Parups sukorė per 12,2 sek. **Militarinę trikovą** (granatos metimas į to-lį ir taikinį, 60 m bėgimas su sunkumu ir 1 km bėg. su kliūtimis) laimėjo taip pat 6 Rygos p. p. komanda su 29 t. iš 30. **Granatos metime** individualiai pirmas kariūnas Paušs su 71,35 m. Kariuo-menės pirmenybės volleiballe nugalėjo sunkiosios artilerijos pulko komanda, finale įveikusi šarvuoto traukinio pulko komanda 15—13, 15—8. Turnyre dalyvavo 14 komandų. Virvės traukime stipresnioji buvo kariuomenės štabo kuopa, kuri „nu-nėšė“ Kurzernio artil. p. ir Bauskės pėst. pulko komandas. Kariuomenės futbolo turnyre 1 vietą įtemptoje kovoje laimėjo 6 Rygos pėst. pulkas, sukirtęs finale 2 Ventspilio pėst. p. 2:1.

Kariuomenės plaukimo pirmenybėse pasiekta taip pat gerų rezultatų: 200 m laisvu stiliumi 1 j. pusk. Tresters (2 Ventspilio pėst. p.) 2:52,7. 3×100 m estafetė: 1) 4 Valmiero pėst. pulk. 4:30,8. Įdomu, kad plaukime kariuomenė pranešė laivyno sportininkus.

Be to, buvo plačios kariuomenės šaudymo pirmenybės komandomis ir individualiai, kuriose taip pat pasiekta gražių rezultatų.

ASK tarptautinių lengvos atletikos rungtynių geresnieji rezultatai: 1500 m bėgime įtempta kova buvo tarp Šimano ir V. Vitolo (ASK) ir tik paskutinėje tiesioje, prieš pat finišą „ma-žasis kapralas“ Vitols išsitraukė ir atbėgo pirmas. Vitolo lai-kas 4:6,4, Šimano 4:6,6 (naujas Lietuvos rekordas). 800 m. Ši-manas vėl antras 2:3, pirmas Nemerovs (ASK) 2 m. 2 sek. Vi-tols 9 min. 45,2 sek. (naujas Latvijos rekordas). 20 km bėgi-mai: 1) Lieje 1 val. 13 min. 40,8 sek., 2) Galamboš (Vengrija) 1:14:3,2. Disko metimas: 1) Rozembergs 43,92 m. Šokimas su kartimi: 1) Liepinš 3,75 m.

V. Gačonis

ŠACHMATAI POLIGONE

Į stovykloje jau prasidėjo šachmatų judėjimas, kuriame pasižymi mindaugininkas vyr. pusk. Antaniškis, nes iki rugpiū-čio 6 d. iš visų loštų partijų gavosi rezultatas 18:5 v. p. Ant. naudai. Tiktai 3 artilerijos pulke sutiko rimtesnį pasipriešinimą, lošiant su vienu kariūnu-aspirantu 1:1.

Ateityje žadama surengti I stovykloje šachmatų turnyras dėl stovyklos čempionato.

Aplamai, poligone gyvenimas yra įvairus ir gana įdomus.

TAURAGĖS RINKTINĖ — KRETINGOS ŠAULYS 2:1

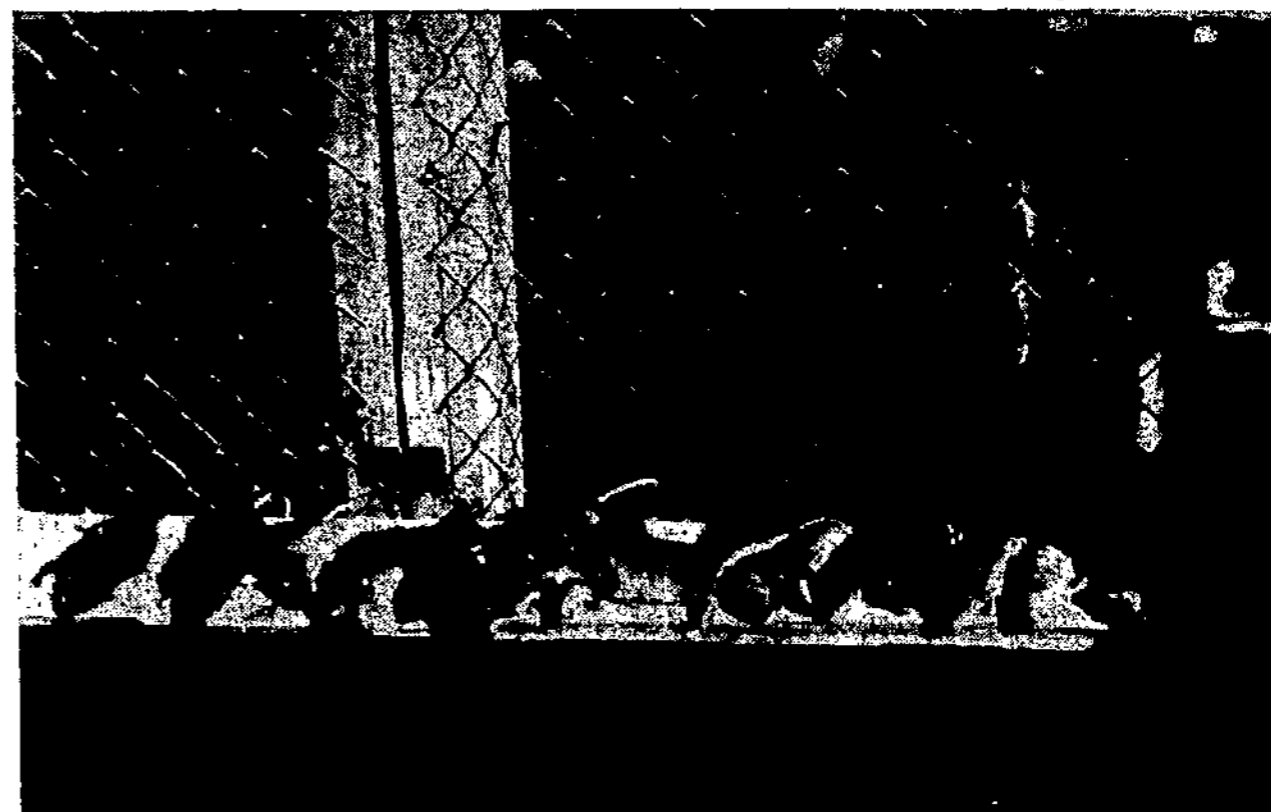
Rugpiūčio 5 d. jaunalietuvių sporto aikštėje buvo pirmenybių rungtynės tarp Tauragės rinktinės ir Kretingos Šaulio. Kretingos šaulys, turėdamas puikų gynimą ir vidutinišką puolimą, atrodė stipresnis ir vyravo. Rungtynes laimėjo Tauragė 2:1 rezultatu.

J. J.

KAIMAI NENORI ATSILIKTI SPORTO SRITY

Rugpiūčio 5 d. Liudvinavo šaulių būrio susirinkime tartasi sporto reikalais. Būrio sportininkai paraginti gyvai rengtis rinktinės sporto šventei (rugsėjo m.). Sporto instrukt. š. Radžiūnas pasižadėjo vyksti į kaimus patikrinti šaulių sportinius gabumus ir parengti daugiau sportininkų rinktinės sp. šven-tei. Susirinkimas nutarė iš kasoje esamų sutaupų nupirkti spor-tininkams reikalingus sporto įrankius.

Ko resp.

Gusarų pulko vienose arklidėse ansigyveno kalė ir, saugoda-ma savo vaikus, kasdien papiauna keliolika stambių žiurkių. Čia paveikslėly, prie lapių gardelio, matome minimos kalės gal-vą ir jos vienos nakties medžioklės laimikį.

Petkaus foto

PER DŪMŲ UŽDANGĄ

(Misinginis Mamonėlis manevruose)

Bruzda juda poligonas —
Laksto Petras, Raulas, Jonas,
Povilas, Kazys ir Simas —
Visur didis sujudimas.

Mėlynieji, raudonieji
Rengias kovai atsidėję,
Paskubomis valgi bruka,
Milines barankon suka.

Tikrina ginklus, autuvą,
Plieno šalną ir kastuvą,
Riša už pečių kuprinę —
Rengias kovai žūtbūteinei.

Laukia jų nemažas žygis,
Kovos baisyos ir nelygios,
Karas laukiamas nemenkas —
Griaus kulkosvaidžiai, patrankos.

* * *

Už pušyno saulė teka.
Vyrai rengias į ataką,
Šautuvėlius užsitaisę
Priešui rengia pirtį baisyą.

Poligono pušys užia.
Slenka vyrai pasigūžę —
Kai parosėj laukas karo,
Atsarga gėdos nedaro.

Jau iš miško lenda voros.
Kur gi priešas tas nedoras?
Mato vyrai kalvą pliką —
Priešo nė žymės neliko.

Akys žvalgo plotą plātų,
Priešo niekur nesimato,
A jis pasislėpęs laukia,
Ar jis naktį pasitraukė.

Bet kad priešas neiškrėstų
Kokio šposo baisyai riesto,
Slenka priekin mūsų vyrai,
Šliauždami pilvu per žvyrą.

* * *

Na, dabar ir apie priešą
Parašysim žodį viešą —
Kur jis randas ką jis daro
Ir kaip rengiasi prie karo.

Apžiūrėkim šitą kalvą
Ir jos pilkai rusvą spalvą,
Gal kur smėlyj, samanose
Pastebėsime priešą nosį.

Dairosi korespondentai
Ir ničnieko nesupranta,
Misinginis Mamonėlis
Žvalgos, dairos kaip pašėlęs,

Ir šiaip žiūri ir taip tyko
Ir temato kalvą pliką,
Dešinėn jisai pasuko —
Kur lipi!! — kažkas sušuko.

Mamonėlis daug ko matęs,
Prie stebuklų jis pripratęs,
Bet kad samanos kalbėtų,
Nieks nematė dar ant svieto.

Tokį stebuklingą žertą
Jis pamatė pirmą kartą,
O tenai Maksimo būta...
(Tegul jį kur kalakutai!).

* * *

Vėliai samanose nutilo.
Mamonėlis žvalgo šilą,
Žvalgo priešą lauką plātų —
Niekur nieko nesimato.

Žiūri rimtas Mamonėlis —
Už kalvelės pušynėlis,

Prie to žalio pušynėlio
Apsikasę kareivėliai.

Pasislėpę jie ten guli,
Kaip ant pečiaus pas tetulę,
Muilina jie priešą akį —
Puikiai slepia spalvos chaki.

Nors tai mėlynųjų kuopa,
Mėlynumo nė per kruopą —
Ar jai vėjai, ar jai lyja,
Ji nė kiek nemėlynija.

Saulė pusryčius jau rodo.
Priešo laukti nusibodo.
Liūdna sieloj. Saulė kepa.
Raudonųjų nėr nė kvapo.

Tik darbuojas telefonai,
Kažką sako Juozas Jonui,
Sako, kažkur pamiškėje
Pasirodė raudonieji.

Kol ryšiai puikliausiai veikia,
Būkit ramūs sau ir sveiki,
Laukit ženklų iš grandinio —
Prieš kautynes duos jis žinią.

* * *

Mamonėlis visur vaikšto —
Turi būdą jis nebaikštų,
Nors gyvybė ir ant plauko,
Sukas po kautynių lauką.

Raudonieji apie pietus
Pasijudino iš vietos —
Iš eglyno jau į šilą
Jų grandinės pasipylė.

Rodos, kad už šilosėdų
Jau patrankos bosais gieda,
O prie Mamonėlio kojų
Joms Maksimai turavoja.

Ir šautuvai automatai,
Kur pažiūri, visur trata
Sprogsta sau tyliai „pentardos“,
Rūksta dūmai jų negardūs.

Raudonieji veržias, slenka,
(Sulaikys juos gal tik tankai!)
Mat, jie turi puikų ūpą —
Mėlynuosius vargšus supa.

Oi, broleliai, mano mieli,
Bus įdomūs dalykėliai —
Aš sakau iš savo pusės:
Mėlynieji kris kaip musės!

Riečia priešas žiedą dailų,
Mėlynų man baisyai gaila —
Tik stebuklai netikėti
Mėlyniesiems gal padėti.

Ak, vyručiai nelaimingi,
Viso gero? Sveiki dingę!
Bėgu aš pas raudonuosius,
Šių kautynių laiminguosius.

* * *

Mamonėlis mūs uždusęs
Ieško raudonųjų pusės,
Uostydamas orą tvankų,
Pasiklydo jis tarp tankų.

Tankai raudonuosius vaiko,
Daro įspūdį jiems klaikų,
Laužo jie kiekvieną daiktą —
Tikras pragaras ir baigta.

Lūžta pušys, treška krūmai.
Menkučiukai malonumai!
Misinginis Mamonėlis
Jaučiasi, kaip kirminėlis.

* * *

Bėga jis stačiai į krūmus
Ir pamatė baltus dūmus —
Iš dėžutės dūmai kyla,
Plečias, draikosi po šilą.

Kažkoks jaunas kareiviukas
Apie baltą dėžę sukas —
Drikt jis atidarė dėžę
Ir paleido dūmą šviežią.

Iš tų dūmų, kaip iš sniego,
Kareiviukas tuoj pabėgo,
Mamonėlis blaškos dūmuos,
Badosi akis į krūmus

Štai tiesiog ant Mamonėlio
Atbildėjo tankai vėliai,
Jie dėžes su dūmais mėto,
Kelia triukšmą negirdėtą.

Mamonėlis išsigando —
Išėjimo neberanda,
Jis po dūmus laksto, blaškos,
Taip išgeltęs tartum vaškas.

Jei ne jo baisyos vikrumas,
Būtų jis pražuvęs dūmuos —
Tankas būtų jį sutraiškęs...
Pasėkmės iš to gan aiškios!

Mamonėlis būt išnykęs,
Pėdsakėlio nepalikęs,
Bet pamatęs, kad jau striuka,
Nuo mirties vikriai paspruko.

* * *

Per kokią minutę vieną
Pasidarė dūmų siena,
Ji priešus gražiai išskyrė
Ir kautynės visos mirė.

Dūmų priedangą supratę,
Mėlynieji frontą metė —
Jie puikios progos sulaukė
Paskubomis pasitraukė.

Jei ne dūmai ir ne tankai,
Juos būt rietę į baranką,
O jau šitaipos surietę,
Būtų jiems smagiai įkrėtę!

* * *

Pasigirdo štai trimitas —
Reiškia, baigtas žygis šitas:
Tie, kur kovės iki šioliai,
Susimaišė vėl kaip broliai.

Ir „belaisviai“, ir „pražuvę“
Sukasi apie virtuvę,
Kalba apie tankus, dūmus,
Mūšio lauko malonumus.

Palapinėse, barakuos
Jie džiiovina pilnus bakus —
Baigus kovą tokią baisyą,
Apetitas pasitaisė!

Jie privalgę ir prigėrę,
Pasilsėję eis į Nerį,
Ten nuplaus jie dūmus, dulkes,
Karo lauko žymes smulkes.

Ir brangiausią Mamonėlį
Veikia karo gražumėliai —
Iš o džiaugsmo jis ramovėję
Taurių keletą išmovė!

Misinginis Mamonėlis,
Atsarginis kareivėlis

Naujieji leidiniai

JURGIS DABRILA. LIETUVA TAUTŲ KOVOJ UŽ BŪVĮ

Skiriama Lietuvos 16 metų nepriklausomybės sukaktuvėms ir spaudos atgavimo 30 metų jubiliejui paminėti. Kaunas, 1934 m. 220 psl. Kaina 2 lt. 50 c.

Ši knyga yra rinkinys straipsnių, idėtu to paties autoriaus redaguotame laikrašty „Zinovas“. Temos čia nargos, kaip ir laikraščio kronika. Tačiau autorius stengiasi kiek sugrupuoti į tris skyrius su priedais. Pats pavadinimas paimtas ilgiausio ir charakteringiausio savo straipsnio.

Permeskime bent paviršutiniškai jo liečiamąsias temas. „Tautų kova už būvį“ — tai tautų asimiliacija. Aiškina, kad toje asimiliacijoje nugalėtosios tautos vaidmuo tenkas stipresnės prigimties ir aukštesnės kultūros tautai. Įrodymai aprašo pokarinį Italų, indų, vokiečių, žydų ir sovietų gyvenimą. Nuo to perėina į antrąjį straipsnį „Lietuva tautų kovoj už būvį“. Palietęs atgijimą ir pirmuosius gyvavimo metus, prieina 1926 m. gruodžio 17 d. Toliau rūpinasi šių dienų gyvenimu. Daug opų reikalų paliečia, dėdamasis dideliu patriotu, viskuo sielojasi. Tik visa tai skaitytojo kažin kodėl netraukia. Viskas sausa, persunkta per tokį filtrą, kuris sulauko suirtingumą ir spalvas. Be to, toji tema ne iš peties kirstina, bet reikėtų palaikyti diskusine. Nagrinėdamas (jei čia būtų tikslus tasai žodis) minėtų tautų gyvenimą, kartais neatsako į savo paties klausimus: naivūs motyvai vienur išėina pagyrimu, kitur peikimu, o tariant temai, nuotrūpų graibstymas.

Publicistikos skyriuje jis kalba tautinėmis, kultūrinėmis ir dvasios ugdymo temomis. Keliamos mintys yra aktualios. Tik „Kaip mes save niekinam“ ir „Lietuvybės restauracija Klaipėdos krašte“ — šiandien išrodo suvėluotos. Klaipėdos krašte lietuviškas gyvenimas smarkiu tempu pagyvintas. Jų lyg ir nebevertėjo dėti.

Toliau skyriuje „Istatymuose pasidairius“ rašo teisinėmis temomis. Šios temos yra gana įvairios. Kalbėti apie jas trumpoje recenzijoje negalima. Tik galima pasakyti, kad jos autoriui artimesnės.

Baigdamas dar duoda eilę aforizmų.

Darant išvada, reikia pasakyti, kad iš paviršiaus niekuo neviliojanti knyga, pavarčius savo temomis sudomina. Bet ėmus skaityti idomumas menkėja. Nors joje yra nemaža medžiagos bent redaktoriškai plunksnai gerokai padirbėti, bet perskaityti vertėtu.

T. A.

Kareivių bibliotekos 1933 metais

35 kareivių bibliotekose turime jau 64.929 t. Padidėjo skaitytojų šeima, jų turėjome 8.136 kar. Perskaityta 66.808 t. Vienas skaitytojas perskaitė 8 knygas. Labiau skaitome kariškas knygas.

1933 m. kariuomenės dalyse ir įstaigose buvo 35 kareivių bibliotekos. Iš jų stambiausios: 9 pėst. pulko — 6.156 t., karo ligoninės — 4.295 t., 2 ulonų pulko — 3.589 t., 5 pėst. pulko — 2.656 t., geležinkelių kuopos — 2.499 t., 1 pėst. pulko — 2.348 t., 7 pėst. pulko — 2.245 t., 2 pėst. pulko — 2.210 t., II pėst. divizijos štabo — 2.069. 23 bibliotekos turi nuo 1.000 iki 2.000 t., 3 bibliotekos — nuo 670 iki 1000 tomų.

Per metus b-kos buvo atidarytos skaitytojams lankyti (knygomis apmainyti) 6.338 dienas, darbo valandų — 24.321. Vidutiniškai kiekviena b-ka buvo atidaryta lankytojams 181 dieną, darbų valandų — 695, arba 3,6 val. per dieną.

1933 m. sausio 1 d. visose kareivių bibliotekose buvo 60.733 tomai. Per metus vyr. štabo spaudos ir švietimo skyriaus pripirkta ir išdalinta bibliotekoms, pačių kariuomenės dalių ir įstaigų pirktą, atskirų karių paaukota 6.935 t. Pradėtas 1932 metais bibliotekų valymas nuo pasenusių ir netinkamų vartoti bus vykdomas toliau, per metus išbraukta 2.739 t. knygų, brošiūrų ir atskirų žurnalų nr. nr. Šis darbas tebeina ir šiemet 1934 m., bet jau mažai liko neišvalytų b-ky.

1934 m. sausio 1 d. bibliotekose buvo jau 64.929 t., taigi per metus priaugo 4.196 t. (1932 m. tik 2.706 t.).

Skaitytojų šeima žymiai padidėjo, per metus jų buvo 8.136 kariai. 1932 m. knygas skaitė 6.918 karių. Tačiau knygų perskaityta truputį mažiau — 66.808 t. 1932 m. perskaityta 67.745 t., (taigi 937 t. mažiau). Apykaitose pažymėtos tik tos knygos, kurios duodamos kareiviams išnešti į kareivines. Kareivių perskaityti žurnalai ir laikraščiai skaityklose neregistruojami.

Karo ligoninės skaitytojus tenka žymėti atskirai, išskirti iš bendrosios b-ky. apžvalgos. Kareivių bibliotekų skaity-

tojai tarnauja kariuomenėje po 1½ m. ir daugiau (pav., liktiniai). Karo ligoninėje gi sergą kariai išbūna kartais vos savaitę — kitą. Per metus šioje bibliotekoje buvo 7.608 skaitytojai (karininkų — 225, kareivių — 6.275, civ. tarnautojų ir civilių asmenų — 1.108), kurie perskaitė iš viso 17.799 t. Karo ligoninės biblioteka padalyta į 3 dalis: didžioji (centrinė), III skyriaus ir IV skyriaus. Limpamosiomis ligomis sergantiesiems kariams (džlovininkams ir venerikams) knygos duodamos tik iš atitinkamo skyriaus b-kos. Į didžiąją b-ka šios knygos jau nebegrįžta.

Iš laikraščių ir žurnalų — Karys, Trimitas, Mūsų Žinynas, Lietuvos Aidas, Ūkininko Patarėjas, Skautų Aidas, Sargyba, Policija, Mūsų Rytojus, Kūno Kultūra ir Sveikata gaunami visose b-kose. 12 bibliotekų gaunamas Mūsų Vilnius, 6 — Verslas, 5 — Kariūnas, Fiziškas Auklėjimas, Naujoji Romuva ir Sekmadienis, 4 — Jaunoji Karta, židinys, Ugnia-gesis ir Diena, 3 — Vairas, Bibliografijos žinios, Dienos Naujienos, Neueste Nachrichten, 2 — Lietuvos Keleivis, Naujas žodis, Kosmos, šv. Pranciškaus Vapelis, 1 — Mūsų Kraštas, Statistikos Biuletėnis, Kardas, Ateitis, Misijos, Mūsų Girios, Šviesos Keliai, Kultūra, šaltinis, Pavasaris, žvaigždė, Vienybė, Rytas, ABC, Lietuvos žinios, Veterinarija ir Zootechnija, Idiše štime.

Vienam kareivių bibliotekų skaitytojui tekdavo perskaityti per metus: 1929 m. — 7,8 t., 1930 m. — 7,7 t., 1931 m. — 8,0 t., 1932 m. — 9,8 t., o praeitais 1933 m. — 8,2 t. Palyginus tuos duomenis su senesniais metais, pamatysime, kad dabar skaitoma daugiau. Pav., 1927 m. vienam skaitytojui tekdavo tik 4,3 t. perskaitytų knygų.

Knygų pareikalavimas atskirais bibliotekų skyriais parodytas lentelėje procentais:

Bibliotekų katalogo skyriai	Pėstin. daly	Kaval. daly	Artil. daly	Karo techn. daly	Diviz. štab.	Ištaigos ir ir smulk. dal.	Visos kareivių bibl.
0. Bendrybės	5,7	3,4	3,7	1,2	1,5	3,3	4,2
1. Filosof., psichologija	4,6	0,5	3,3	1,4	0,5	0,2	3,0
2. Tikyba	2,2	2,2	2,4	0,5	1,2	0,5	1,9
3. Visuomenės . ir karo mokslai	11,0	18,3	12,2	8,4	2,0	10,8	10,8
4. Kalbamokslis	1,8	5,1	4,6	4,1	1,6	2,3	2,8
5. Griežtieji mokslai	4,0	8,3	5,6	5,4	1,4	1,3	4,5
6. Taikomieji mokslai	5,6	10,6	4,3	7,8	4,6	3,3	6,1
7. Menas, fizišk. aukl.	7,3	3,3	3,8	1,5	1,9	3,0	5,0
8. Grožinė literatūra	49,3	33,0	53,9	65,3	82,0	71,8	54,0
9. Istorija, geografija	8,5	15,3	6,2	4,4	3,3	3,5	7,7
	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Įdomu palyginti visų kareivių bibliotekų skaitytojų susidomėjimą atskiromis mokslų šakomis per paskutiniuosius 3 metus.

Bibliotekų katalogo skyriai	Metai		
	1931	1932	1933
0. Bendrybės	2,4	4,7	4,2
1. Filosofija	1,1	1,9	3,0
2. Tikyba	1,8	2,2	1,9
3. Visuom. ir karo mokslai	5,0	6,3	10,8
4. Kalbamokslis	4,3	1,8	2,8
5. Griežtieji mokslai	4,1	3,0	4,5
6. Taikomieji mokslai	6,8	5,9	6,1
7. Menas	4,4	3,0	5,0
8. Grožinė literatūra	58,0	64,7	54,0
9. Istorija, geografija	7,5	6,5	7,7
Viso	100,0	100,0	100,0

Zymiai, net visais 10,7% sumažėjo grožinės literatūros skyriaus knygų skaitymas. Labai nežymiai nukrito (vos 0,3%) tikybės skyriaus knygų skaitymas. Kiek mažiau skaitomi žurnalai (bendrybių skyriuje sumažėjo 0,5%). Užtat smarkiau skaitomos visuomenės ir karo mokslų sky-

riaus knygos, čia skaitymas padidėjo 4,5%. Daugiau paimta knygų iš meno ir sporto, pritaikomųjų mokslų ir istorijos skyrių (daugiau palyginus su 1932 metais: 2%; 1,5%; 1,2%).

Bibliotekas veda: 1 karo kapelionas, 2 kapitonai, 3 leitenantai 3 jaun. leitenantai, 4 viršilos, 12 vyresn. puskar., 4 jaunesn. puskarin., 2 eiliniai, 4 civ. tarnautojai. Padėjėjus turi 8 bibliotekoriai.

Nuo 5 iki 11 metų bibliotekose dirba karo kapelionas kun. Petrauskas (9 p. p.), kapitonas Petrauskas (auto rinktinė), viršilos: Brazinskas (8 p. p.), Dambrauskas (I p. div. št.), Janonis (II p. div. št.), Valsiūnas (III p. div. št.), Valančius (Veter. puskar. mokykla); vyresn. puskarininkiai Pesys (2 ul. p.), Liutkus (Šarv. traukinys), Šakys (Vytauto Didžiojo kuopa), Sysojevas (gelež. kuopa); civ. tarn. Gecevičius — seniausias bibliotekorius, išbuvęs šioj tanyboj jau 14 metų 10 mėn. (kar. intend. transporto rinktinė).

Pr. metais bibliotekoriai pareiškė žymiai mažiau pageidavimų apyskaitose, kurios kasmet siunčiamos centrinei kariuomenės bibliotekai. Tai atsitiko dėl to, kad „Kariuomenės ūkio nuostatai“ (Ū—1) galutinai sutvarkė bibliotekų vedimo taisyklės ir nurodė, kad bibliotekoriai, pageidaujama liktiniai puskarininkiai, liktų bibliotekoriais nemažiau kaip 3 met. Virš. B., vyr. pusk. N., P. ir K. bei civ. tarn. M. prašo naujų leidinių, be to, papildyti trūkstančius lietuvių rašytojų — klasikų raštų tomus. Labai naudingą sumanymą iškėlė vienas iš Kauno įgulos bibliotekorių viršila V. „Būtų pageidaujama — rašo jis — susipažinti su kitų kariuomenės dalių bibliotekų vedimu, sutvarkymu, inventorium ir kit., nes kitu būdu nėra tam tikslui jokios progos. Todėl, gal būt, būtų galima per centrinę kariuomenės biblioteką arba per kurios nors dalies švietimo vadovą, surengti dalių bibliotekorių nors vieną ekskursiją bent į Kauno įgulos dalių kareivių bei kitas bibliotekas“.

Tai šiemet tikrai bus padaryta, kai Kauno įgulos dalys sugrįš iš poligono.

R. R-as

ATRASTA NEŽINOMA TAUTA

Naujoji Gvinėja viena didžiausių pasaulio salų. Savo didumu Naująją Gvinėją pralenkia tik Grenlandija.

Naujoji Gvinėja labai mažai ištirta. Kai kurios vietos, kur patogus susisiektis jūra, gerai žinomos ir ten gyvena daug europiečių, tačiau tarp neišbrendamų pelkių ir didelių miškų stūkso dideli Naujosios Gvinėjos plotai visiškai neištirti, nežinomi.

Vienas drąsus lakūnas, skraidydamas po neištirtus Naujosios Gvinėjos plotus, pastebėjo apgyventas vietas, gražiai sutvarkytas sodybas, sodus. Lakūnas vienoje vietoje buvo nusileidęs ir matė tūkstančius žmonių, kurie turi savo kalbą, religiją. Iki šiol apie juos pasaulis nieko nežino, taip pat ir jie neturi jokio supratimo apie pasaulį.

Ta iki šiol nežinomą tautą buvo pasiekęs ir vienas anglas Busby, kurs ją pavadino „rojaus tauta“.

Busby pasakojo, kad jis, ilgus metus dirbdamas Naujojoje Gvinėjoje, iš papuasų padavimų patyrė, kad už didžiųjų pelkių yra kažin kokia tauta. Busby vargais negalais į tą šalį patekė. Ten patekti esą nepaprastai sunku. Iš vienos pusės esą neišbrendamos pelkės, o iš jūros — sėslus vanduo, kur joki laivai plaukioti negali. Geriausias kelias ten nuvykti esąs lėktuvu.

„Rojaus tautą“ valdančios moterys.

Dabar į tą „rojaus tautą“ rengiasi vykti būrys misionarių.

Tenka pabrėžti, kad apie tokia „rojaus tautą“, neprieinama nei iš vandens, nei iš sausumos, jau prieš kokią 50—60 metų yra kalbėjęs vienas senukas buvęs jūrininkas, žemaitis, po kelis metus plaukiojęs įvairiais vandenimis.

Jūrys

ANGLIJOJ BUS DAUG LAKŪNIŲ

Aviacija Anglijoje dideliu šuoliu žengia pirmyn. Net moterys, kurių skaičius, palyginus su vyrais lakūnais, buvo mažas, kiekvieną dieną rodo vis didesnę susidomėjimą aviacija. Anglų kariškoji spauda praneša įdomų faktą: paskiausiai lakūnių skaičius padidėjo daugiau, kaip 100%. Šis padidėjimas pasireiškė ne tik lakūnių — sportininkų, bet ir lakūnių — profesionalių tarpe. Šių metų pradžioje visoje Anglijoje buvo 128 lakūnės, iš kurių tik 5 gavo diplomus, kurie duoda teisės dirbti pilotais keleiviniuose lėktuvuose. Dabar kiekvienoj Anglijos aviacijos mokykloj mokosi beveik toks pat skaičius moterų, kaip ir vyrų, o visai neseniai mokiniai — moterys buvo retenybė. Manoma, kad iki šių metų galo Anglijoje bus 300 lakūnių.

Paskutinėmis oficialėmis žiniomis, Anglijoje lakūnų yra (vyrų ir moterų kartu) 2793 žmonės. Tik 311 turi lakūno profesionalo liudijimus.

VI.

PER LAMANŠĄ APVERSTU LĒKTUVU

Anglų karo lakūnas Tyson'as, geriausias Europoje oro akrobatas, neseniai perskrido Lamanšą apverstu (ratais į viršų) lėktuvu. Šį skridimą Tyson'as atliko Bleriot'ui pagerbti, kuris prieš 25 m. pirmas perskrido Lamanšą. Tyson'as apverstu lėktuvu nuskrido iš Anglijos į Prancūziją ir grįžo atgal. Kelionė užtruko 40 min.

PIRMUTINĖ DIDŽIAUSIA KARIUOMENĖ

Pirmutinė didžiausia pasaulyje kariuomenė buvo faraono Sezostrigo laikais. Ji buvo didžiausia todėl, kad tais laikais didesnės nebuvo. Į ją įėjo: 600.000 pėstininkų, 24.000 raitininkų, 27.000 karo vežimų ir 400 karo laivų.

M. Z-kis

Galvosūkių 30 nr. sprendimas

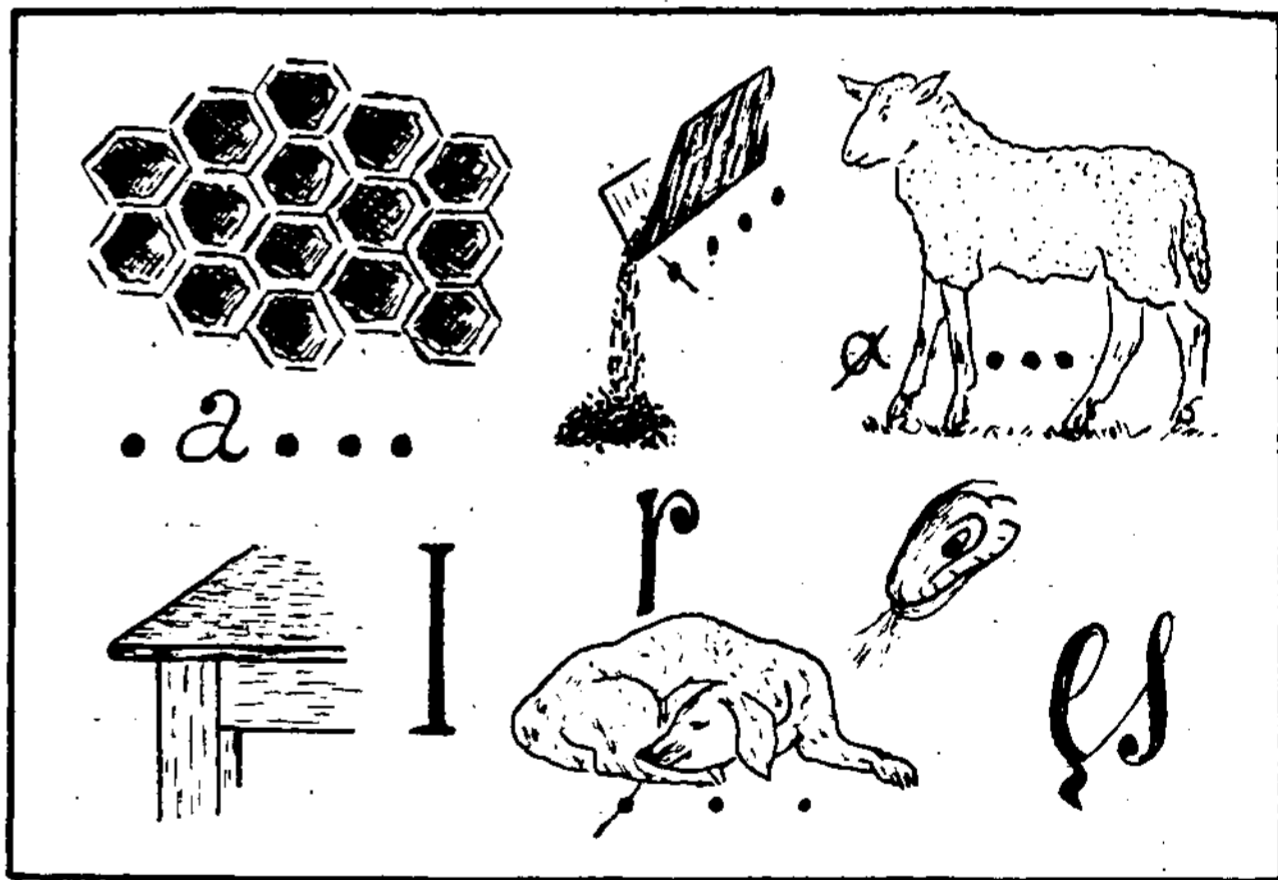
PASAULIS

Gerai išsprendė: 1) P. Plevokas (I div. št.), 2) virš. J. Sinkievičius (4 p. p.), 3) virš. Lipeikis (5 p. p.), 4) Sisas (9 p. p.), 5) v. p. K. Vadzišius (1 p. p.), 6) v. p. A. Kelmelis (2 art. p.), 7) v. p. M. Antaniškis (4 p. p.), 8) v. p. A. Balčiūnas (5 p. p.), 9) v. p. Vaitiekūnas (2 ul. p.), 10) j. p. K. Norvilas (3 art. p.), 11) j. p. Misiūnas (4 p. p.), 12) j. p. Pr. Sitavičius (3 art. p.), 13) j. p. St. Janulevičius (4 p. p.), 14) j. p. Judickis (5 p. p.), 15) gr. Vyt. Raila (ryš. b.), 16) eil. J. Petrauskas (k. av.), 17) eil. Č. Malinauskas (k. av.), 18) eil. V. Griauzdė (k. av.), 19) eil. Al. Sicila (SPM), 20) J. Černiauskas (2 ul. p.), 21) j. k. Vl. Petrauskas (4 p. p.), 22) Alf. Šutiny (K), 23) D. Bredelis, 24) G. Juškėnas (A), 25) Paliušis (K). Be to, J. Sakalauskui įskaitytas galvosūkių Nr. 26 sprendimas.

Galvosūkis 33 nr.

(Vert. 1 tšk).

REBUS

Puskarininkiams,

norintiems pasilikti arba iš atsargos pastoti liktiniais, geriausių informacijų suteiks viršilos A. VALANČIAUS sudarytoji knygutė

LIKTIKIAMS PUSKARININKIAMS ŽINOTINŲ ĮSTATYMŲ RINKINYS,

kurioje yra surinkti iš Vyriausybės Žinių ir Įsakymų Kariuomenei įvairūs liktinius puskarininkius liečiantieji ir jiems žinotini įstatymai.

Knygutės kaina 1 lt. (siunčiant paštu 1 lt. 10 ct.). Galima gauti kai kurių dalių karių krautuvėse ir pas autoriaus įgaliotą asmenį — G. Kleinį, Kaunas I, Karo vet. pusk. ir atklių kaust. mokykla.